

Dosarul nr. 03-4/24
2-24012039-01-3-30012024

DECIZIE

19 februarie 2024

mun. Chișinău

Completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Ion Malanciuc
Aliona Donos
Oxana Parfeni

Grefier

Stanislav Ungureanu

Cu participarea:

Reclamantei

Tatiana Chiriac

Reprezentantului pârâtei, avocatului

Valeriu Cernei

examinând în ședință de judecată publică, în procedura contenciosului administrativ, cererea de contestare depusă de Tatiana Chiriac împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, privind anularea deciziei nr. 6 din 29 decembrie 2023 cu privire la evaluarea reluată a Tatiane Chiriac, candidată la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului de către Comisie,

constată:

Argumentele participanților la proces:

La 28 ianuarie 2024, Tatiana Chiriac a depus, prin intermediul oficiului poștal, cerere de contestare împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, solicitând anularea deciziei Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 6 din 29 decembrie 2023 cu privire la evaluarea reluată a Tatiane Chiriac, candidată la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului de către Comisie.

În motivarea acțiunii, Tatiana Chiriac a invocat că, la 16 iunie 1997, a fost numită în funcția de judecător la Judecătoria Călărași, unde a activat până la demisia din această funcție, din data de 08 aprilie 2008.

Ulterior, în perioada 29 mai 2008 – 04 iunie 2013, a activat ca avocat. La 05 iunie 2013 a început activitatea în funcția de șef al Secției evidență și documentare procesuală a Judecătoria Călărași, iar la 01 octombrie 2014, a fost numită în funcția de șef al Secretariatului Judecătoria Călărași, unde a activat până la 10 mai 2016.

Reclamanta a notat că, la 01 martie 2023, a participat la audieri în ședință publică a Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

Prin decizia nr. 30 din 24 martie 2023, cu privire la candidatura Tatiane Chiriac, Comisia de evaluare a decis că ea nu întrunește criteriile de integritate, întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea criteriilor de integritate etică și financiară și, prin urmare, nu a promovat evaluarea.

Prin decizia din 01 august 2023 a Curții Supreme de Justiție s-a admis acțiunea sa în contencios administrativ intentată împotriva Comisiei de evaluare, fiind anulată decizia nr. 30 din 24 martie 2023 și dispusă reevaluarea sa.

Astfel, la 08 septembrie 2023, Comisia de evaluare a inițiat reluarea procedurii de evaluare a candidatei Tatiana Chiriac.

Reclamanta a menționat că, la 07 noiembrie 2023, i-a fost înaintată o notificare cu privire la „faptele și dubiile serioase”, care de fapt erau aceleași, de parcă nici nu ar fi existat o hotărâre de judecată irevocabilă în acest sens. Însă, după ce a luat cunoștință de materialele dosarului, a trimis Comisiei de evaluare răspunsul la notificare și a prezentat mai multe acte confirmative, iar ulterior a participat și la audierile publice.

Ca urmare a evaluării reluate, Comisia a adoptat la 29 decembrie 2023 decizia nr. 6, prin care a decis că candidata Tatiana Chiriac nu întrunește criteriile de integritate financiară și etică, în temeiul art. 8 alin. (2) lit. a) și c), alin. (5) lit. b) și c) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidată a criteriilor de integritate etică și financiară și, astfel, nu promovează evaluarea.

Reclamanta a relevat că, temei de nepromovare a evaluării a servit un fapt, și anume valoarea subestimată a automobilului Honda CR-V, a./f. 2011 și utilizarea, la vânzarea acestuia, a unor acte care nu au fost întocmite în condițiile legii și care au implicat un abuz de serviciu.

În opinia reclamantei, decizia Comisiei de evaluare nr. 6 din 29 decembrie 2023 este ilegală, neîntemeiată, nemotivată și tendențioasă, fiind bazată doar pe presupuneri, dar și nu probe concludente sau convingătoare.

În privința neconformității reținute de către Comisia de evaluare, reclamanta a remarcat că, la 07 aprilie 2015, soțul său a achiziționat automobilul Honda CR-V, anul de fabricație 2011 și l-a înregistrat pe numele Tatiane Chiriac.

Reclamanta a menționat că, în declarația sa anuală pentru anul 2015, a declarat că prețul de achiziție al automobilului a fost de 100 000 MDL, după cum a fost informată de soț. Însă, Comisia de evaluare a susținut că, potrivit informațiilor de la Serviciul Vamal, autoturismul a fost importat în Republica Moldova la sfârșitul

anului 2014 cu valoarea în vamă de 180 000 MDL și taxe vamale în sumă de 31 000 MDL, astfel, costul total de import al automobilului fiind de 211 000 MDL.

La 14 septembrie 2017, doi ani mai târziu, soțul a vândut automobilul, iar potrivit declarației de avere și interese personale depusă de Tatiana Chiriac pentru anul 2017, automobilul a fost vândut la același preț de 100 000 MDL. Deși, copia furnizată a contractului de vânzare-cumpărare prevede că, prețul de vânzare al automobilului a fost de 50 000 MDL.

În cadrul audierilor în ședință publică, reclamanta a confirmat că nu poate furniza o copie a contractului de vânzare-cumpărare a automobilului în anul 2015, deoarece nu a păstrat-o, iar Agenția Servicii Publice nu ține evidența unor astfel de contracte mai mult de șase ani. Însă, după ce a găsit vânzătorul automobilului și a lua legătura cu acesta, reclamanta a prezentat Comisiei de evaluare copia acestui contract, deoarece vânzătorul a păstrat o copie a contractului.

Reclamanta a indicat că, în pofida faptului examinării unor probe prezentate suplimentar în cadrul evaluării reluate, și anume contractul de vânzare-cumpărare din 07 aprilie 2015, explicațiile vânzătorului automobilului, declarația soțului etc., Comisia de evaluare oricum a ajuns la concluzia că are dubii serioase privind integritatea etică și financiară cu referire la prețul contractual eronat indicat în contractul de vânzare cumpărare din 07 aprilie 2015 și incapacitatea candidatei de a demonstra faptul că a redus considerabil costul automobilului după ce a fost importat la sfârșitul anului 2014. La fel, preocupările Comisiei au fost generate și de prețul de vânzare indicat în contractul de vânzare-cumpărare din 14 septembrie 2017, care prevedea un preț de două ori mai mic decât cel menționat de candidată în declarația prezentată Comisiei, precum și incapacitatea candidatei de a explica prețul de vânzare. Probele colectate de Comisie au mai dezvăluit faptul că soțul candidatei s-a implicat în activități ilegale și abuz de serviciu în legătură cu contractele de vânzare-cumpărare și înregistrarea automobilului, facilitate de funcția managerială și autoritatea soțului său în cadrul instituției. După procurarea automobilului, când candidata a aflat de activitatea soțului său, ea nu a întreprins nicio acțiune pentru a preveni repetarea aceluiași comportament din partea lui. Acest aspect exacerbează și mai mult preocupările serioase privind integritatea etică a candidatei.

În opinia reclamantei, dubiile serioase reținute de către Comisia de evaluare în privința neconformității sale cu criteriul de integritate financiară și criteriul de integritate etică sunt neîntemeiate. Or, ea nu a fost implicată în cumpărarea și vânzarea de automobile, pentru aceasta fiind responsabil în totalitate soțul său, care a lucrat în cadrul Secției evidență și înmatriculare a transportului Călărași. Informațiile furnizate în declarațiile sale pentru anii 2015 și 2017 sunt cele pe care i le-a oferit soțul. La fel, Comisia de evaluare a fost informată că, la momentul procurării, automobilul era în stare avariată și necesita reparații extinse, iar acest fapt explică prețul de cumpărare al automobilului în anul 2015, cât și prețul de vânzare al automobilului în anul 2017.

Mai mult ca atât, declarațiile date au fost confirmate pe deplin de către vânzătorul automobilului, care a notat că prețul tranzacției indicat în contract este corect, iar decizia de a stabili prețul unui bun privat îi aparține doar proprietarului. La fel, acesta a confirmat că el a folosit personal o perioadă acest automobil, iar la

momentul vânzării avea defecțiuni serioase și, din acest considerent, pentru el era mai convenabil să îl vândă repede și să-și aducă alt automobil de peste hotare. Având în vedere că a găsit cumpărător foarte repede, nu a fost nevoie de anunțuri publice.

Însă, Comisia de evaluare nu a dat apreciere acestor circumstanțe. Totodată, Comisia nu a luat în considerare faptul că vânzătorul nu putea avea contract de vânzare-cumpărare a acestui automobil de peste hotare (sau alt document confirmativ), pentru a-l furniza în prezent, întrucât aceste contracte, facturi, bonuri de plată în original (baza înregistrării automobilului în Republica Moldova) se ridicau de către organul de înmatriculare a transportului, iar după șase ani au fost nimicite, în legătură cu expirarea termenului de păstrare.

În privința prețului de vânzare indicat în contractul de vânzare-cumpărare din 14 septembrie 2017, reclamanta a menționat că, a explicat Comisiei de evaluare, atât în cadrul evaluării inițiale, cât și celei reluate, dar și Curții Supreme de Justiție în cadrul primului proces, că ea nu a participat la tranzacție și a declarat ceea ce i-a spus soțul, adică suma 100 000 MDL, respectiv nu a diminuat sau ascuns prețul, ci l-a indicat pe cel real, mai mare și nu a cauzat nici un prejudiciu statului prin neachitare de impozite etc.

În opinia reclamantei, Comisia de evaluare a lăsat fără apreciere explicațiile soțului său, precum că chiar dacă mașina a fost reparată serios (cutia de viteză fiind destul de scumpă), într-un an prețul unui automobil scade cu cel puțin 1 000-1 200 EUR, din acest considerent automobilul și fost vândută tot la prețul de 100 000 MDL.

Alt factor care a influențat prețul automobilului este faptul că avea nevoie urgent de bani, fiindcă, din cauza unor probleme grave de sănătate, a fost nevoită să plece de urgență în Italia pentru efectuarea unor investigații și intervenții medicale private (în luna noiembrie 2017 – investigațiile medicale, în luna mai 2018 prima intervenție chirurgicală, iar până în luna mai 2019 încă 2 intervenții chirurgicale).

Însă, toate aceste probe, deși sunt prezente în dosarul candidatei, au fost ignorate de către Comisia de evaluare și nu li s-a dat nicio apreciere.

Reclamanta a considerat că, faptul ignorării de către Comisia de evaluare a acestor circumstanțe și probe demonstrează că membrii Comisiei nu sunt independenți și au dat dovadă de lipsă totală de empatie și umanitate.

Reclamanta a confirmat că, într-adevăr nu a eliberat soțului o procură și nici verbal nu l-a împuternicit să o reprezinte în aceste două tranzacții. Soțul său, din inițiativă proprie și folosindu-se de funcția și autoritatea sa, a încheiat aceste tranzacții în numele ei. Ea a avut încrederea deplină că, în general, soțul nu-i poate face nimic rău. Chiar dacă a aflat mai târziu că automobilul este procurat pe numele său, reclamanta nu a pus la îndoială prețul lui, știind ce posibilități financiare aveau. Cu atât mai mult că ea nu avea cum să participe la vânzarea automobilului, deoarece în acea perioadă călătorea în străinătate în scop medical, pentru a-și salva viața. Ea nici nu știe ziua când a avut loc tranzacția de înstrăinare a automobilului, deoarece se simțea destul de rău fizic și psihologic, iar soțul, în măsura posibilității, a făcut totul să o ajute, după cum a considerat de cuviință.

În acest sens, reclamanta a relevat că, legislația națională nu prevede răspunderea penală sau administrativă colectivă, respectiv nu îi pot fi atribuite acțiunile de abuz de serviciu, întrucât nu le-a comis.

În concluzie, reclamanta a considerat că, decizia Comisiei de evaluare nr. 6 din 29 decembrie 2023, referitor la candidatura Tatianeii Chiriac, este superficială, total nefondată și în contradicție cu Opinia Comisiei de la Veneția adoptată la cea de-a 129-a sesiune plenară (10-11 decembrie 2021), întrucât toate constatările și concluziile Comisiei reținute în decizie nu își găsesc confirmarea în probele administrate și, în realitate, nu îi afectează sub nicio formă integritatea etică sau financiară. Mai mult, dacă circumstanțele erau examinate obiectiv și imparțial, îndeosebi decizia din 01 august 2023 a Curții Supreme de Justiție, acestea puteau conduce la promovarea evaluării sale.

Astfel, prin prisma art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26/2022, modificată prin Legea nr. 147/2023, reclamanta a solicitat efectuarea unui control judecătoresc efectiv, care implică legalitatea procedurii de evaluare și legalitatea materială a deciziei de nepromovare a evaluării.

La 05 februarie 2024, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, reprezentată de președintele Herman Von Hebel, a depus referință prin care a solicitat respingerea cererii de contestare înaintate de către Tatiana Chiriac.

În motivarea referinței, pârâta a invocat că, reclamanta a fost evaluată inițial de către Comisie începând cu 21 iunie 2022, iar prin decizia nr. 30 din 24 martie 2023 a decis că candidata Tatiana Chiriac nu întrunește criteriile de integritate, întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea criteriilor de integritate etică și financiară și, prin urmare, nu a promovat evaluarea.

Prin decizia din 01 august 2023 a Curții Supreme de Justiție s-a admis acțiunea sa în contencios administrativ intentată împotriva Comisiei de evaluare, fiind anulată decizia nr. 30 din 24 martie 2023 și dispusă reevaluarea sa.

Iar, după anularea deciziei Comisiei de evaluare nr. 30 din 24 martie 2023, prin decizia din 01 august 2023 a Curții Supreme de Justiție și dispunerii reevaluării Tatianeii Chiriac, Comisia de evaluare a executat obligațiile sale legale rezultate din prevederile Legii nr. 26/2022 și decizia din 01 august 2023 a Curții Supreme de Justiție, inițiind reluarea procedurii de evaluare a reclamantei.

Astfel, în urma reevaluării, în cadrul căreia au fost respectate prevederile art. 10-12 din Legea nr. 26/2022 și art. 19 din Regulamentul Comisiei, a fost emisă decizia nr. 6 din 29 decembrie 2023 cu privire la evaluarea reluată a Tatianeii Chiriac, candidată la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii.

Pârâta a indicat că și-a executat cu diligență și bună-credință toate obligațiile prevăzute de Legea nr. 26/2022, iar când a constatat anumite neclarități, a oferit reclamantei posibilitatea de a le elucida, prin prezentarea datelor și informațiilor suplimentare, stabilindu-i un termen suficient.

La fel, pârâta a notat că, în spiritul Legii nr. 26/2022, sarcina probațiunii trece asupra candidatului pe parcursul procesului reluat de evaluare. În faza inițială este în obligația Comisiei de a acumula date și informații, făcând uz de competențele sale legale (art. 6 din Legea nr. 26/2022) și cu respectarea obligațiilor legale (art. 7

din Legea nr. 26/2022). Însă, odată cu apariția unor neclarități și în scopul elucidării acestora, Comisia oferă candidatului posibilitatea de a prezenta date și informații suplimentare (art. 10 alin. (7) din Legea nr. 26/2022). Prezentarea datelor și informațiilor suplimentare este un drept, nu o obligație, a candidatului (art. 12 alin. (4) din Legea nr. 26/2022), însă neexercitarea acestui drept (prin refuz, fățiș sau tacit, ori prin prezentarea unor date incomplete sau neconcludente) riscă să inducă Comisia la concluzia că există dubii serioase că candidatul nu întrunește criteriile de integritate (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022). Respectiv, este în interesul candidatului să preia sarcina probațiunii, iar acest transfer legislativ nu numai că nu încălcă, dar și protejează efectiv drepturile candidatului.

Comisia de evaluare a notat că, rațiunea trecerii sarcinii probațiunii către candidat a fost dezvoltată la nivel internațional. Astfel, Comisia Europeană pentru Democrație prin Lege (Comisia de la Veneția) a remarcat că într-un sistem de vetting și verificări de integritate, poate fi perfect legitim să se transfere sarcina probei de la stat la judecătorul/procurorul care solicită recrutarea sau ocuparea unei funcții (Opinia Comisiei de la Veneția nr. 1064/2021 din 09 februarie 2022 cu privire la dezvoltarea procesului de vetting în sistemul judiciar, Kosovo; pag. 68). Procesul de redeseinare, pe de altă parte, transformă toți angajații în solicitanți, iar sarcina probei revine acestor persoane, care trebuie să facă dovada că sunt apte pentru exercitarea funcției în cauză (ibidem, pag. 95).

A explicat că procesul de evaluare a integrității și decizia Comisiei de evaluare nr. 6 din 29 decembrie 2023 nu afectează statutul profesional al candidatului, or, Comisia nu substituie și nu preia funcțiile unui organ public din Republica Moldova. Iar, decizia privind nepromovarea evaluării constituie temei juridic pentru neadmiterea candidatului la alegeri sau concurs, respectiv niciun alt efect juridic nu are suport legal.

De asemenea, pârâta a menționat că a respectat cu strictețe obiectul mandatului său, fiind explicită în dispozitivul deciziei că „... candidatul nu întrunește criteriile de integritate întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate etică și financiară și, astfel, nu promovează evaluarea”. Decizia este, deci, în strictă conformitate cu prevederile art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022

Respectiv, niciun alt efect juridic nu are suport legal și factual. În speță, nimic nu împiedică reclamanta să continue cariera profesională.

Faptul că Legea nr. 26/2022 nu lezează statutul profesional al reclamantei rezultă direct și din Nota-informativă la proiectul acestei legi.

Totodată, potrivit pct. 39 din Opinia comună a Comisiei de la Veneția și a Direcției generale a drepturilor omului și stat de drept a Consiliului Europei (Avizul nr. 1069/2021 din 13 decembrie 2021, Moldova), proiectul de lege revizuit arată clar că rezultatele evaluării integrității nu vor avea niciun efect asupra carierei candidatului ca judecător sau procuror. Acest lucru derivă din principiul inamovibilității judecătorilor și din competența exclusivă înrădăcinată constituțional a Consiliilor Supreme de a impune sancțiuni sau de a demite un judecător sau procuror.

Pârâta a specificat că, în urma evaluării integrității etice și financiare a candidatei, în baza datelor și informațiilor primite de la candidat și terți, Comisia

constată dacă există sau nu dubii serioase privind conformitatea candidatei cu criteriile legale de integritate. Prin urmare, soluția oferită de Comisie, prin decizia de constatare a promovării sau nepromovării evaluării, reprezintă o apreciere, după intima sa convingere, a faptului dacă există sau nu dubii serioase privind conformitatea reclamantului cu criteriile de integritate financiară și etică. Cu alte cuvinte, Comisia nu constată existența sau lipsa conformității reclamantei cu criteriile de integritate, ci doar existența sau lipsa dubiilor serioase privind conformitatea. Or, anumite circumstanțe factice ar putea fi suficiente pentru a constata că există dubii serioase privind conformitatea, dar în același timp, ar putea fi insuficiente pentru a constata lipsa de conformitate. Așadar, decizia reprezintă o constatare a existenței unor dubii serioase cu privire la conformitatea reclamantei cu criteriile de integritate etică și financiară. Decizia nu reprezintă însă, și nu pretinde să reprezinte, o constatare a lipsei de conformitate cu aceste criterii.

Comisia de evaluare a enunțat că, prin hotărârea nr. 5 din 14 februarie 2023, Curtea Constituțională a declarat neconstituțională sintagma „dacă constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat”. Prin această decizie, Curtea Constituțională a stabilit că „până la modificarea legii de către Parlament, completul special al Curții Supreme de Justiție, la examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei de evaluare, va putea dispune reevaluarea candidaților nepromovați dacă va constata (a) că în cadrul procedurii de evaluare au fost admise erori procedurale grave de către Comisia de evaluare, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, și (b) că există circumstanțe care puteau conduce la promovarea evaluării de către candidat.”

Pârâta a considerat că, reclamanta urmează să argumenteze încadrarea alegațiilor din acțiunea sa în criteriile statuate de către Legea nr. 26/2022 și Curtea Constituțională în vederea eventualei admiteri a acțiunii sale.

Sub alt aspect, pârâta a notat că, concluzia Comisiei, exprimată prin decizie, privind existența unor dubii serioase cu privire la conformitatea reclamantei cu criteriile de integritate etică și financiară ține de oportunitatea deciziei, iar instanța de judecată este ținută să exercite controlul de legalitate al deciziei și nu este în drept să execute controlul de oportunitate.

În opinia pârâtei, procedura reluată de evaluare a avut loc cu respectarea garanțiilor prevăzute de art. 6 § 1 CEDO în materia executării hotărârilor judecătorești. Or, Comisia nu a fost obligată și nici nu putea fi obligată de către Curtea Supremă de Justiție să emită o decizie favorabilă sau defavorabilă reclamantei, dreptul reclamantei la executarea unei decizii judiciare definitive și cu caracter obligatoriu, după cum acesta este garantat de către art. 6 § 1 CEDO, a fost plinar respectat de către Comisie. Astfel, odată ce Comisia a executat în mod integral decizia Curții Supreme de Justiție, într-un termen rezonabil, rezultă cu certitudine că reclamanta nu poate pretinde neexecutarea de către Comisie a deciziei Curții Supreme de Justiție.

Astfel, procedura reluată de evaluare s-a desfășurat cu respectarea principiului *res judicata*, or, după emiterea deciziei Curții Supreme de Justiție, Comisia în continuare are un drept neafectat de: (i) a colecta materiale noi în scopul

reevaluării; și (ii) a (re)examina și aprecia materialele acumulate în cadrul evaluării inițiale și reluate.

Având în vedere că, Comisia nu a fost obligată de către Curtea Supremă de Justiție să emită o decizie favorabilă sau defavorabilă reclamantei, în general, ține de esența procedurii reluate a evaluării ca să existe un drept al Comisiei de a reexamina circumstanțele care au stat la baza deciziei Curții Supreme de Justiție. Acest element inerent procedurii de reevaluare exclude *ab initio* caracterul absolut al „autorității de lucru judecat” al faptelor analizate în deciziei Curtea Supremă de Justiție, ceea ce permite și solicită Comisiei să aibă o marjă de apreciere la etapa reevaluării problemelor de integritate a candidaților. Această marjă de apreciere admite inclusiv posibilitatea ca Comisia să ajungă la anumite concluzii care, la prima vedere și fără a intra în esență, pot fi considerate ca fiind contrare concluziilor instanței de judecată, ceea ce, însă, nicidecum nu înseamnă că, Comisia ar repune în discuție decizii judecătorești definitive.

În privința principiului *res judicata*, jurisprudența CtEDO a stabilit că „... Curtea se referă în primul rând la principiul securității juridice, care este implicit în toate articolele Convenției...”. „În dreptul Convenției, principiul securității juridice se manifestă în diferite forme și contexte, cum ar fi necesitatea ca legea să fie clar definită și previzibilă în aplicarea sa [...], sau impunând ca, în cazul în care instanțele au hotărât definitiv o problemă, hotărârile lor să nu fie pusă în discuție (a se vedea, de exemplu, Brumărescu împotriva României [GCJ, nr. 28342/95, § 61, CEDO 1999-VII). Acest ultim aspect al securității juridice presupune, în general, respectarea principiului autorității de lucru judecat, care, prin protejarea definitivă a hotărârilor judecătorești și a drepturilor părților la procedurile interne – inclusiv a oricăror persoane implicate în calitate de victime – servește la asigurarea stabilității sistemului judiciar și contribuie la încrederea publicului în instanțe. Potrivit jurisprudenței constante a Curții, deși exigențele principiului securității juridice și autoritatea de lucru judecat nu sunt absolute (a se vedea, de exemplu, în sfera dreptului penal, Moreira Ferreira contra Portugalia (nr. 2) [GC], nr. 19867/12, § 62, 11 iulie 2017), o derogare de la acest principiu este justificată doar atunci când este necesară, datorită unor circumstanțe esențiale și convingătoare, cum ar fi corectarea defectelor fundamentale sau a erorilor din justiție (a se vedea, de exemplu, Ryabikh împotriva Rusiei, nr. 52854/99, §52, CEDO 2003-IX și OOO Link Oii SPB împotriva Rusiei (dec.), nr. 42600/05, 25 iunie 2009).

La caz însă, constatările de mai sus în partea ce ține de limitarea dreptului părților de a repune în discuție anumite chestiuni soluționate definitiv prin hotărâri judecătorești nu sunt oportune în contextul procedurii reluate de evaluare odată ce:

1) pe de o parte, însăși prin decizia Curții Supreme de Justiție, Comisiei i-a fost recunoscut dreptul de a reevalua (relua evaluarea) reclamanta, prin prisma probelor colectate în procedura de evaluare inițială și cea reluată; iar

2) pe de altă parte, în general, principiul *res judicata* nu are un caracter absolut și permite derogări, în context, în partea motivată a deciziei, Comisia a clarificat într-un mod explicit și convingător circumstanțele care au permis acesteia, în anumite cazuri, să ajungă la alte concluzii decât cele expuse în decizia Curții Supreme de Justiție.

În privința dubiului privind valoarea subestimată a automobilului Honda CR-V, a./f 2011 și utilizarea, la vânzarea acestuia, a unor acte care nu au fost întocmite în condițiile legii și care au implicat un abuz de serviciu, pârâta a menționat că, concluziile trase de Curtea Supremă de Justiție în decizia din 01 august 2023 sunt bazate pe informații incomplete cu privire la circumstanțele aferente achiziționării și vânzării automobilului CR-V.

La capitolul dat, pârâta a remarcat că, în cadrul evaluării reluate a solicitat de la vânzătorul automobilului confirmarea faptelor expuse de către reclamantă, însă acesta nu a reușit să prezinte careva acte confirmative cu privire la starea automobilului, care, potrivit reclamantei, a determinat agrearea unui preț mai mic; a recepționat contractul de vânzare-cumpărare din 2015, prezentat la Curtea Supremă de Justiție, din care a constatat că, de fapt, soțul candidatei a semnat acest contract în locul reclamantei, fără a deține împuternicirile necesare, în contextul funcției pe care o deținea acesta; a constatat, în continuare, că și la vânzarea acestui automobil s-a acționat în același mod, contrar prevederilor legale care expres stabileau necesitatea prezenței împuternicirilor corespunzătoare pentru a semna contractul de vânzare-cumpărare în numele părții contractante.

Astfel, pârâta a invocat că, aceste informații i-au permis să ajungă la o concluzie diferită de cea din decizia Curții Supreme de Justiție, or, concluziile Curții s-au bazat pe informații incomplete care au fost obținute de către Comisie în cadrul evaluării reluate.

Comisia de evaluare a subliniat că, caracterul obligatoriu netăgăduit al argumentelor și concluziilor conținute în decizia Curții Supreme de Justiție, nu obligă însă Comisia să emită, în cadrul reevaluării, o decizie de promovare a reclamantei, odată ce cumulul de fapte (circumstanțe) rezultat din probele noi, acumulate în cadrul reevaluării, este diferit și în mod natural, mai avansat, decât cel inițial, din cadrul evaluării inițiale. Este esențial însă ca Comisia să argumenteze soluția aleasă, cu referire precisă la faptele examinate și concluziile rezultate, fapt care s-a făcut în mod plenar în decizie.

În context, este de remarcat că atunci când abordează problematica principiului *res judicata* în cazul a două sau mai multe seturi de proceduri, CtEDO examinează, pe lângă faptul dacă setul de proceduri vizează aceleași părți sau raporturi juridice, inclusiv dacă aceste proceduri se bazează pe același set de fapte. La caz, după cum a fost descris supra, setul de fapte examinat de către Curtea Supremă de Justiție este diferit de setul de fapte analizat de către Comisie în cadrul procedurii reluate de evaluare, ceea ce exclude posibilitatea ca decizia Comisiei să afecteze principiul *res judicata*.

Pârâta a menționat că, în decizie sa nu sancționează cumva reclamanta și nici nu invocă o răspundere colectivă (așa cum pretinde în mod eronat reclamanta), ci explică de ce circumstanțele aferente modului în care a fost realizată cumpărarea și vânzarea automobilului Honda CR-V ridică dubii serioase care nu au fost înlăturate de către reclamantă.

De asemenea, Comisia de evaluare a considerat ca fiind neîntemeiat argumentul reclamantei precum că declarațiile ei și ale vânzătorului confirmă starea în care se afla automobilul la momentul achiziționării acestuia de către reclamantă. Or, aceste declarații nu au fost probate de către reclamantă, iar

vânzătorul în egală măsură nu a furnizat nici un act confirmativ cu privire la starea automobilului.

La fel, în opinia părâtei, este irelevant și argumentul reclamantei precum că, Comisia nu a luat în considerare faptul că vânzătorul nu putea avea contract de vânzare-cumpărare a acestui automobil de peste hotare (sau alt document confirmativ), pentru a-l prezenta la moment, întrucât aceste contracte, facturi, bonuri de plată în original (baza înregistrării automobilului în R. Moldova) se ridicau de către organul de înmatriculare a transportului, iar după 6 ani erau arse. Or, de fapt, Comisia a obținut informația de la Serviciul Vamal potrivit căreia automobilul a fost importat în Republica Moldova la sfârșitul anului 2014, cu valoarea de 180 000 MDL, plus taxe vamale în sumă de 31 000 MDL. Asume această valoare a fost comparată cu prețul de cumpărare indicat de reclamantă și, respectiv, discrepanța dintre aceste sume a și determinat apariția unor dubii serioase cu privire la prețul real al automobilului Honda CR-V.

În ședința de judecată, reclamanta Tatiana Chiriac a susținut cererea de contestare împotriva deciziei Comisiei de evaluare nr. 6 din 29 decembrie 2023 cu privire la evaluarea reluată a Tatiane Chiriac, candidată la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, solicitând admiterea acesteia, pe motivele de fapt și de drept invocate în cerere.

În ședința de judecată, reprezentantul Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, avocatul Valeriu Cernei a susținut argumentele invocate în referința depusă, solicitând respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiate.

Audiind argumentele participanților la proces în susținerea pretențiilor formulate și obiecțiile înaintate, ținând cont de probele administrate și de legislația pertinentă, Completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor stabilește următoarele.

Aprecierea instanței.

Prin decizia nr. 6 din 29 decembrie 2023 cu privire la evaluarea reluată a Tatiane Chiriac, candidată la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, ca urmare a evaluării reluate a candidatei, desfășurată în temeiul art. 14 alin. (8) lit. b) și alin. (10) din Legea nr. 26/2022; în temeiul art. 8 alin. (2) lit. a) și c), alin. (5) lit. b) și c) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, Comisia a decis că candidata nu întrunește criteriile de integritate financiară și etică, întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidată a criteriilor de integritate etică și financiară și, astfel, nu promovează evaluarea.

La 28 ianuarie 2024, Tatiana Chiriac a depus, prin intermediul oficiului poștal, cerere de contestare împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, solicitând anularea deciziei Comisiei independente de evaluare a

integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 6 din 29 decembrie 2023 cu privire la evaluarea reluată a Tatianei Chiriac, candidată la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului de către Comisie.

Conform art. 14 alin. (1) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, decizia Comisiei de evaluare poate fi contestată de către candidatul evaluat în termen de 5 zile de la data recepționării de către acesta a deciziei motivate, fără respectarea procedurii prealabile.

În acest context, se reține că decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 6 din 29 decembrie 2023 a fost notificată Tatianei Chiriac în mod electronic, prin intermediul e-mail-ului, la 22 ianuarie 2024, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele dosarului candidatei (v. II+v.III, f.d. 116).

Respectiv, Completul de judecată special conchide că cererea de contestare depusă de Tatiana Chiriac este admisibilă, deoarece reclamantul s-a conformat prevederilor legale, predând oficiului poștal prezenta cerere la 28 ianuarie 2024, în interiorul termenului prevăzut de lege, la Curtea Supreme de Justiție.

Cu referire la cadrul normativ aplicabil, în debutul analizei sale, Completul de judecată special observă că, atât în contestație, cât și în cadrul examinării prezentei cauze, reclamanta a invocat că prevederile Codului administrativ au prioritate față de prevederile Legii nr. 26/2022.

La aspectul dat, Completul de judecată special învederează că, aplicarea Codului administrativ și limitele ei este o problemă de interpretare și aplicare a legii asupra căreia are competență Curtea Supremă de Justiție ca instanță de judecată competentă pentru examinarea acțiunii în contencios administrativ (DCC nr. 163 din 01 decembrie 2022, §24, DCC nr. 2 din 18 ianuarie 2022, §19).

Completul de judecată special reține că, potrivit art. 1 din Legea nr. 26/2022, prezenta lege reglementează raporturile juridice aferente procedurii de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, al Consiliului Superior al Magistraturii, precum și a candidaților la funcția de membru în organele specializate ale acestora, ca etapă obligatorie a procesului de selectare a candidaților și de alegere sau numire a acestora în funcțiile respective.

În conformitate cu art. 4 din Legea nr. 26/2022, Comisia de evaluare are independență funcțională și autonomie decizională față de orice persoane fizice sau juridice, indiferent de forma juridică de organizare a acestora, inclusiv față de fracțiunile politice și partenerii de dezvoltare care au participat la desemnarea membrilor acesteia.

În activitatea sa, Comisia de evaluare se conduce de Constituția Republicii Moldova, de prezenta lege și de alte acte normative ce reglementează domeniile conexe activității sale. Comisia de evaluare funcționează în baza regulamentului propriu de organizare și funcționare, aprobat de către aceasta.

Conform art. 14 alin. (6) din Legea nr. 26/2022, cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se judecă în conformitate cu procedura prevăzută în Codul

administrativ, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, și nu are efect suspensiv asupra deciziilor Comisiei de evaluare, alegerilor sau concursului la care participă candidatul respectiv.

În corespundere cu art. 1 alin. (1) din Codul administrativ, legislația administrativă reprezintă cadrul juridic principal prin care se asigură reglementarea raporturilor administrative la îndeplinirea activității administrative și a controlului judecătoresc asupra acesteia.

Potrivit art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod.

Astfel, Completul de judecată special relevă că, în preambulul Legii nr. 26/2022, legiuitorul a indicat că prezenta lege a fost adoptată în vederea sporirii integrității viitorilor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, ai Consiliului Superior al Magistraturii și ai organelor specializate ale acestora, precum și în vederea sporirii încrederii societății în activitatea organelor de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, dar și, în general, în sistemul justiției.

Prin urmare, evaluarea candidaților pentru funcțiile de membru în organele enumerate în art. 2 alin. (1) din Legea nr. 26/2022 este prin natura sa un domeniu specific de activitate în sensul art. 2 alin. (2) din Codul administrativ. Și, deși Codul administrativ instituie o procedură administrativă și de contencios administrativ uniformă, totuși, conform art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, anumite aspecte pot fi reglementate prin norme legislative speciale.

Conform art. 10 alin. (1) din Legea cu privire la actele normative nr. 100 din 22 decembrie 2017, legea organică este actul normativ care reprezintă o dezvoltare a normelor constituționale și poate interveni în domeniile expres prevăzute de Constituție.

Iar, art. 7 alin. (3) din Legea nr. 100/2017 prevede că, în cazul în care între două acte normative cu aceeași forță juridică apare un conflict de norme, se aplică prevederile ultimului act normativ adoptat, aprobat sau emis, cu excepția situațiilor prevăzute la art. 5 alin. (3) și (4).

Astfel, atât Legea nr. 26/2022, cât și Codul administrativ sunt legi organice, însă prima este una specială. Respectiv, prioritate are Legea nr. 26/2022, însă, aceasta nu exclude aplicarea Codului administrativ, în măsura în care legea specială nu conține norme care să reglementeze un anumit aspect. Or, excluderea integrală de la aplicare a Codului administrativ este imposibilă din punct de vedere al rolului central și legăturii organice a Codului administrativ cu domeniile/subdomeniile dreptului administrativ.

Completul de judecată special, în acest sens, nu poate reține argumentul reclamantei Tatiana Chiriac, deoarece prin aplicarea prevederilor Codului administrativ nu pot fi denaturate reglementările Legii speciale nr. 26/2022, după cum încearcă să invoce. Or, prevederile Codului administrativ urmează a fi aplicate în măsura în care nu contravin Legii speciale nr. 26/2022.

Cu referire la consecințele juridice ale deciziei Comisiei de evaluare, Completul de judecată special reține că, potrivit art. 13 alin. (6) din Legea nr.

26/2022, decizia privind nepromovarea evaluării constituie temei juridic pentru neadmiterea candidatului la alegeri sau concurs. Careva alte consecințe juridice, în afara celor menționate expres în lege, nu sunt stipulate la moment.

La fel, prin Avizul nr. 1069/2021 din 13 decembrie 2021, Comisia de la Veneția și Direcția Generală au conchis că proiectul de lege revizuit arată clar că rezultatele evaluării integrității nu vor avea niciun efect asupra carierei candidatului.

Astfel, Completul de judecată special nu poate accepta ideea că, o eventuală decizie de nepromovare a candidatei ar echivala cu o constatare că aceasta nu e integrită.

Cu referire la marja de apreciere (dreptul discreționar) al Comisiei de evaluare, Completul de judecată special reține că prin Avizul nr. 1069/2021 din 13 decembrie 2021, la pct. 11, Comisia de la Veneția și Direcția Generală observă că integritatea personală a membrilor care constituie Consiliile Superioare (de judecători și procurori) este un element esențial al naturii unor astfel de organe; asigură încrederea cetățenilor în instituțiile de justiție – încredere în magistrați și în integritatea acestora. Într-o societate care respectă valorile fundamentale ale democrației, încrederea cetățenilor în acțiunea Consiliilor Superioare depinde foarte mult, sau esențial, de integritatea personală și de competența și credibilitatea apartenenței sale.

Comisia de la Veneția și Direcția Generală și-au exprimat anterior opinia, în alte contexte, că situațiile critice din domeniul justiției, ca niveluri extrem de ridicate de corupție, pot justifica soluții la fel de radicale, precum un proces de verificare a judecătorilor în funcție. În cele din urmă, ține de competența autorităților moldovenești să decidă dacă situația predominantă în sistemul judiciar moldovenesc creează o bază suficientă pentru a supune toți judecătorii și procurorii, precum și membrii CSM și CSP, la evaluări extraordinare de integritate.

Pe lângă preambulul Legii nr. 26/2022, menționat supra, Completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție mai consideră necesară să menționeze și că, potrivit Obiectivului 1.2. din Direcția strategică I „Consolidarea integrității și responsabilității în sectorul justiției” din Legea pentru aprobarea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022-2025 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia nr. 211 din 06 decembrie 2021.

„Identificarea unor pârgii eficiente de întărire a independenței judecătorilor și a procurorilor urmează a fi corelată cu creșterea responsabilității și integrității acestora. Responsabilitatea și integritatea sunt printre principalele elemente de asigurare a încrederii cetățenilor în sistemul justiției și de garanție a derulării unor proceduri echitabile. Dezvoltarea și promovarea unei culturi a integrității judiciare constituie un element important în prevenirea corupției care este una dintre principalele amenințări în adresa societății și funcționării statului de drept.

În prezent, potrivit sondajelor realizate, corupția și lipsa de integritate în sistemul judecătoresc sunt percepute de publicul larg la un nivel înalt. În Raportul privind al patrulea ciclu de evaluare a Moldovei, GRECO este profund îngrijorat de indicii potrivit cărora în funcția de judecător sunt numiți candidați care prezintă riscuri de integritate.

Comisia Internațională a Juriștilor, în Raportul misiunii de evaluare din 2018, accentuează importanța faptului ca corupția în sistemul judecătoresc să fie

combătută prin măsuri ferme și, în mod prioritar, în deplină armonie cu principiile statului de drept și drepturile omului. Aceasta este îngrijorată de faptul că multe investigații penale par să fie concentrate mai degrabă pe suprimarea opoziției sau prevenirea părerilor disidente în sistemul judecătoresc decât pe eradicarea reală a corupției.

Este esențial ca actorii din cadrul sistemului justiției, individual și în colectiv, să respecte și să onoreze funcția deținută ca fiind un mandat public și să depună efort pentru a spori și menține încrederea publicului în sistem”.

În continuare, în recentul său Aviz nr. 24 (2021) privind Evoluția Consiliilor Justiției și rolul acestora în sisteme judiciare independente și imparțiale, CCJE reamintește (§ 34) că procesul de selecție a membrilor unui Consiliu, inclusiv posibile campanii de către candidați ar trebui să fie transparente și să se asigure că calificările candidaților, în special imparțialitatea și integritatea acestora sunt verificate. În opinia Comisiei de la Veneția și a Direcției Generale, ar trebui făcută o distincție între verificarea membrilor în exercițiu și „pre-verificarea” candidaților pentru o poziție în aceste organisme. Ca o chestiune de principiu, securitatea pe termen determinat al mandatelor membrilor organelor (constituționale) are scopul de a asigura independența acestora față de presiunile externe. Măsurile care ar periclita continuitatea calității de membru și ar interfera cu securitatea mandatului membrilor acestei autorități (vetting) ar ridica suspiciunea că intenția din spatele acestor măsuri ar fi de a influența deciziile acesteia și, prin urmare, ar trebui privite ca o măsură de ultimă oră. Controalele de integritate care vizează candidații la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii și al Consiliului Superior al Magistraturii și organele lor specializate reprezintă un proces de filtrare și nu un proces de verificare judiciară și, ca atare, pot fi considerate, dacă sunt implementate corespunzător, că ating un echilibru între beneficii a măsurii, în ceea ce privește contribuția la încrederea justiției, și posibilele efecte negative ale acesteia.

De asemenea, Completul de judecată special consideră relevant că în pct. 50 din Avizul din 14 martie 2023, Comisia de la Veneția și DGI au indicat că sunt la curent cu faptul că proiectul articolului 12 reflectă articolul 8 din Legea nr. 26/2022, care reglementează procedura de pre-vetting a candidaților la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii și al Consiliului Superior al Magistraturii. Totuși, ceea ce se permite cu scopul examinării candidaților, nu neapărat se permite în vederea evaluării extraordinare a judecătorilor și procurorilor în funcție, mizele sunt mai mari pentru ei și pentru stabilitatea ordinii juridice în general. Deși criteriile pentru pre-vetting pot fi relativ flexibile și bazate pe o evaluare globală a integrității candidaților, a antecedentelor, a relațiilor etc., destituirea unui judecător sau a unui procuror numit în funcție într-un mod legal trebuie să fie justificată cu referința mai precisă la o conduită inadecvată, care ar trebuie să fie mai bine definită de lege.

În aceeași ordine de idei, potrivit opiniei *amicus curiae* a Comisiei de la Veneția, conceptul de evaluare a integrității implică implementarea unui proces de mecanisme care vizează garantarea celor mai înalte norme în materie de conduită și de integritate financiară solicitate pentru accesarea în funcția publică. Într-un sistem de control prealabil al integrității, decizia de a nu recruta un candidat poate fi justificată în cazul unei simple îndoieli pe baza unei evaluări a riscurilor. Totuși, decizia de nepromovare a evaluării unui candidat trebuie legată de un indiciu de

ilegalitate, cum ar fi averea inexplicabilă, chiar dacă nu se poate dovedi dincolo de orice îndoială că această avere provine din surse ilegale (a se vedea CDL-AD(2022)011, § 9-10).

În Avizul său, Comisia de la Veneția și Direcția Generală au mai notat că Comisia de evaluare emite un raport negativ atunci când are „dubii serioase” cu privire la comiterea de către judecător sau un procuror a unor încălcări. Această normă presupune că concluziile Comisiei de evaluare nu stabilesc vinovăția persoanei vizate, nici nu atrag direct răspunderea penală, ceea ce ar necesita cel mai probabil un alt standard de probă (mai înalt). Într-o anumită măsură, această structură reduce potențialul unui conflict dintre constatările Comisiei de evaluare și ale altor organe administrative sau judiciare, menționate anterior.

De asemenea, Curtea Constituțională la § 120 din decizia de inadmisibilitate nr. 42 din 06 aprilie 2023 a constatat că, prin termenul „grav”, legislatorul a limitat marja discreționară a Comisiei de evaluare la evaluarea integrității etice a candidaților. Criteriul îi permite Comisiei să decidă nepromovarea candidatului doar dacă a constatat încălcări ale regulilor de etică și de conduită profesională de o gravitate ridicată. Acest fapt presupune că candidatul poate pune în discuție gravitatea încălcărilor constatate de Comisie în fața completului special al Curții Supreme de Justiție, care în cele din urmă poate aprecia caracterul „grav” al abaterii constatate în funcție de circumstanțele particulare ale cauzei. Raționamentele sunt aplicabile, *mutatis mutandis*, în cazul termenilor „reprobabile” și „inexplicabile” din articolul 8 alin. (2) lit. a) din Lege.

În § 123 din decizia de inadmisibilitate nr. 42 din 06 aprilie 2023, Curtea Constituțională a indicat că, pentru ca Consiliul să-și exercite atribuțiile constituționale de asigurare a numirii, transferării, detașării, promovării în funcție și aplicarea de măsuri disciplinare față de judecători (a se vedea articolul 123 din Constituție), legislatorul a stabilit că în calitate de membri ai acestui organ constituțional trebuie să fie alese persoane (judecători și non-judecători) cu o înaltă reputație profesională și integritate personală verificată de Comisia de evaluare în ultimii 15 ani. Prin urmare, Curtea Constituțională a considerat rezonabilă decizia legislatorului de a stabili o perioadă extinsă de verificare a integrității financiare a candidaților.

La fel, Curtea Constituțională în decizia de inadmisibilitate nr. 42 din 06 aprilie 2023, a notat în § 123, cu privire la textul „dubii serioase” din articolul 13 alin. (5) din Legea nr. 26, că textul criticat instituie un standard de probă aplicabil procedurii de evaluare. Astfel, atunci când Comisia de evaluare trebuie să decidă cu privire la integritatea unui candidat, ea trebuie să constate dacă există sau nu dubii serioase cu privire la respectarea criteriilor de integritate etică și financiară de către candidat, stabilite de articolul 8 din Lege.

Curtea Constituțională a reținut că, definirea standardelor de probă implică în mod inevitabil utilizarea unor texte flexibile. În acest caz, standardul de probă stabilit de legislator urmărește să ghideze Comisia de evaluare la aprecierea rezultatelor evaluării.

De asemenea, legea obligă Comisia de evaluare să emită o decizie motivată, care trebuie să cuprindă faptele relevante, motivele și concluzia Comisiei cu privire la promovarea sau nepromovarea. Mai mult, legea îi permite candidatului să pună în

discuție existența unor dubii serioase cu privire la respectarea de către acesta a criteriilor de integritate etică și financiară în fața completului special al Curții Supreme de Justiție.

Astfel, Completul special al Curții Supreme de Justiție reține că, deși marja de apreciere a Comisiei în ce privește „dubiile serioase” nu este nelimitată (concluziile trebuie să se bazeze pe date obiective), ea este destul de largă. Eventualele riscuri în raport cu beneficiile, în cazul neadmiterii unui candidat, deși, integru, însă care nu a fost în stare să înlăture anumite dubii în privința sa, sunt cu mult mai mici decât în situația în care este admis un candidat neintegru din considerentul că orice dubiu ar trebui să fie interpretat în favoarea persoanei. Această stare e determinată atât de interesul general sporit față de procesul de preselecție în Consiliul Superior al Magistraturii, cât și de eventuala interferență redusă în drepturile subiecților supuși evaluării, spre deosebire de consecințele vetting-ului propriu-zis.

Completul special al Curții Supreme de Justiție învederează că, în speță, nu se pune în discuție dreptul reclamantei de a rămâne în profesie, ci se referă la o evaluare pre-vetting, adică la un exercițiu unic, de preselecție în organul de autoadministrare, într-un moment istoric, caracterizat printr-o percepție general acceptată că lucrurile în justiție merg foarte prost având la bază diferite cauze (corupție, neprofesionalism, obediență cronică față de politic etc). În astfel de circumstanțe este imperios necesar ca persoanele care să acceadă în organele de autoadministrare să aibă o reputație ireproșabilă, ca să nu existe nici un dubiu în privința lor. Or, în caz contrar, deciziile adoptate de aceste organe, inclusiv cele prin care se va răsturna o eventuală propunere care va veni deja din partea unei comisii vetting, nu se vor bucura de credibilitate și nu vor avea capacitatea de a convinge publicul larg că sunt corecte.

Completul de judecată special relevă că potrivit art. 14 alin. (8) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, în vigoare la moment, la examinarea cererii de contestare a deciziei Comisiei de evaluare, completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție poate adopta una dintre următoarele decizii:

a) respingerea cererii de contestare;

b) admiterea cererii de contestare și dispunerea reevaluării candidaților care nu au promovat evaluarea, dacă constată că, în cadrul procedurii de evaluare, Comisia de evaluare a admis unele erori procedurale grave, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, și că există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat.

Prin urmare, ținând cont de normele legale precitate și de faptul că obiect al prezentei acțiuni îl constituie decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 6 din 29 decembrie 2023 cu privire la evaluarea reluată a Tatianeii Chiriac, candidată la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, Completul de judecată special menționează că, la caz, urmează să verifice dacă în cadrul procedurii de evaluare reluată au fost admise erori procedurale grave de către Comisia de evaluare, care să afecteze caracterul echitabil al procedurii de evaluare și existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidată.

Or, la examinarea prezentei cereri de contestare, Completul de judecată special nu are dreptul să depășească limitele acesteia și împuternicirile oferite de legiuitor la examinarea cererii de contestare a deciziei Comisiei de evaluare, stabilite în mod imperativ la art. 14 alin. (8) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, în temeiul Hotărârii Curții Constituționale nr. 5 din 14 februarie 2023 privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

Completul de judecată special relevă că, în pct. 81 din Hotărârea nr. 5 din 14 februarie 2023 privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, Curtea Constituțională a stabilit că legea trebuie să prevadă un remediu în cazurile în care candidatului nu i-au fost asigurate drepturile procedurale în cadrul procedurii de evaluare. În funcție de eventualele curențe procedurale admise la etapa evaluării, de natura dreptului procedural afectat, precum și de circumstanțele particulare ale cauzei, Curtea reține că neasigurarea unui drept procedural poate fi considerată o problemă centrală a litigiului.

În aprecierea sa Curtea Constituțională verificând dacă dispozițiile contestate urmăresc realizarea unui scop legitim, a reținut că în nota informativă la proiectul de Lege nu se regăsește niciun argument cu privire la necesitatea limitării controlului judiciar al deciziilor Comisiei de evaluare. Totuși, din opinia prezentată de autorități și din conținutul textului contestat, Curtea a dedus că legislatorul a urmărit să evite situațiile de anulare a deciziilor Comisiei de evaluare din cauza încălcării unor reguli de procedură ne semnificative, iar pe de altă parte, pentru a asigura celeritatea soluționării contestațiilor pentru a avea mai repede un Consiliu Superior al Magistraturii funcțional. Curtea a reținut că aceste scopuri legitime pot fi încadrate în obiectivele generale ale ordinii publice și garantării autorității și imparțialității justiției, stabilite de articolul 54 alin.(2) din Constituție.

Verificând dacă dispozițiile contestate îi permit Completului de judecată special al Curții Supreme de Justiție să „examineze suficient” problemele centrale ale eventualelor litigii, Curtea Constituțională a admis că dispozițiile contestate sunt apte să realizeze obiectivul urmărit de legislator, i.e. să evite situațiile de anulare a deciziilor Comisiei de evaluare din cauza încălcării unor reguli de procedură ne semnificative.

În acest context, Completul de judecată special reține că, potrivit art. 12 alin. (4) din Legea nr. 26/2022, candidatul are următoarele drepturi:

- a) să participe la ședințele Comisiei de evaluare și să dea explicații verbale;
- b) să fie asistat de un avocat sau de un avocat stagiar pe parcursul procedurii de evaluare;
- c) să ia cunoștință de materialele evaluării, cu cel puțin 3 zile până la audiere;
- d) să prezinte, în formă scrisă, date și informații suplimentare pe care le consideră necesare în vederea înlăturării suspiciunilor privind integritatea sa, dacă a fost în imposibilitatea de a le prezenta anterior;
- e) să conteste decizia Comisiei de evaluare.

Completul de judecată special reține că noțiunea „drepturi și obligații cu caracter civil” nu poate fi interpretată doar printr-o referință la dreptul intern al statului pârât; este vorba de o noțiune „autonomă”, care reiese din Convenție. Art. 6 § 1 se aplică indiferent de calitatea părților, de natura legislației ce reglementează modul de stabilire a „contestației” (lege civilă, comercială, administrativă etc.) și de autoritatea competentă să o soluționeze (instanță de drept comun, organ administrativ etc.) [Georgiadis împotriva Greciei, pct. 34; Bochan împotriva Ucrainei (nr. 2) (MC), pct. 43; Naït-Liman împotriva Elveției (MC), pct. 106]

Aplicabilitatea art. 6 § 1 în materie civilă depinde, în primul rând, de existența unei „contestații” (în limba engleză, „dispute”). În plus, trebuie să se întemeieze pe un „drept” care să poată fi pretins, cel puțin în mod credibil, recunoscut în dreptul intern, indiferent dacă acest drept este sau nu protejat de Convenție. Trebuie să fie vorba despre o contestație reală și serioasă, care poate privi atât existența însăși a dreptului, cât și întinderea sa sau modalitățile sale de exercitare. În sfârșit, rezultatul procedurii trebuie să fie în mod direct decisiv pentru dreptul „civil” în cauză, o legătură foarte slabă ori consecințe îndepărtate nefiind suficiente pentru ca art. 6 § 1 să fie aplicabil [Regner împotriva Republicii Cehe (MC), pct. 99; Károly Nagy împotriva Ungariei (MC), pct. 60; Naït-Liman împotriva Elveției (MC), pct. 106]

Prin urmare, Completul de judecată special conchide că prin prisma art. 6 § 1 CEDO, a Hotărârii Curții Constituționale nr. 5 din 14 februarie 2023 și articolul 12 alin. (4) din Legea nr. 26/2022, pentru a stabili dacă în cadrul procedurii de evaluare reluată, Comisia de evaluare a admis unele erori procedurale grave, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, urmează a fi verificat faptul dacă reclamantei Tatiana Chiriac i-au fost respectate drepturile procedurale prevăzute de lege specială.

Reieșind din aceasta, precum și din dezideratele Curții Constituționale reținute în Hotărârea nr. 5 din 14 februarie 2023, Completul de judecată special nu va da apreciere tuturor argumentelor invocate de către reclamanta Tatiana Chiriac în cererea de contestare, ci va răspunde doar criticilor ce se încadrează în criteriile statuate de către Curtea Constituțională în vederea eventualei admiteri a acțiunii, și anume ce țin de presupusele erori procedurale grave admise de către Comisia de evaluare, care ar fi afectat caracterul echitabil al procedurii de evaluare, precum și celor ce vizează presupusa existență a unor circumstanțe care puteau conduce la promovarea evaluării de către candidata Tatiana Chiriac.

Completul de judecată special observă că, unul din argumentele pe care se bazează acțiunea reclamantei, este pretinsa lipsă de independență, imparțialitate și/sau obiectivitate a unor membri ai Comisiei de evaluare, precum și influența politicului, inclusiv al Ambasadei Republicii Populare Chineze în Republica Moldova.

Însă, Completul de judecată special consideră argumentul dat irelevant și care nu se încadrează în criteriul de eroare procedurală gravă, care a afectat caracterul echitabil al procedurii de evaluare a reclamantei și, cu atât mai mult, nu se încadrează în criteriul de circumstanță care putea conduce la promovarea evaluării de către reclamantă.

În acest sens, este relevant de reținut că, membrii Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor au fost desemnați prin Hotărârile Parlamentului nr. 84, nr. 85, nr. 86 și nr. 87 din 04 aprilie 2022, care la art. 3 stipulează imperativ că pot fi contestate în instanța de judecată în termenul prevăzut la art. 209 din Codul administrativ.

Iar, prin Hotărârea Parlamentului nr. 88 din 04 aprilie 2022 s-a confirmat componența nominală a Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor după cum urmează: Nadejda Hriptievschi, Tatiana Răducanu, Vitalie Miron, Herman von Hebel, Victoria Henley și Nona Tsotsoria.

Ulterior, prin Hotărârea Parlamentului nr. 300 din 26 octombrie 2023 s-a constatat încetarea calității de membru în Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a domnului Vitalie Miron, în baza cererii de demisie. Hotărârea intrând în vigoare la data adoptării.

Însă, deși, reclamanta cunoștea de la momentul adoptării Legii nr. 26/2022 despre faptul că va fi supusă procesului de evaluare a integrității în calitate de candidată la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, nu a contestat Hotărârile Parlamentului nr. 84, nr. 85, nr. 86 și nr. 87 din 04 aprilie 2022 în ordinea și termenul prevăzut la art. 3 al acestor hotărâri și art. 209 din Codul administrativ.

În esență, circumstanța dată profilează concluzia că, reclamanta Tatiana Chiriac și-a manifestat în mod tacit, prin inacțiune, acordul cu desemnarea de către Parlamentul Republicii Moldova a Nadejdei Hriptievschi, Tatiane Răducanu, lui Vitalie Miron, Herman Von Hebel, Victoriei Henley și Nonei Tsotsoria în calitate de membri ai Comisiei de evaluare și ca aceștia să participe la evaluarea, iar ulterior la evaluarea reluată a integrității sale în calitate de candidată la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, ca etapă obligatorie a procesului de selectare a candidaților în funcțiile respective.

Astfel, Completul de judecată special nu poate reține ca fiind întemeiate argumentele reclamantei ce vizează pretinsa lipsă de independență, imparțialitate și/sau obiectivitate a membrilor nominalizați, precum și influența politicului, inclusiv al Ambasadei Republicii Populare Chineze în Republica Moldova, or, la etapa dată aceste argumente sunt irelevante, având în vedere că reclamanta a demonstrat un comportament pasiv și nu a contestat Hotărârile Parlamentului nr. 84, nr. 85, nr. 86 și nr. 87 din 04 aprilie 2022, expunându-și în acest mod tacit încrederea față membrii menționați în cadrul viitoarei sale evaluări.

Cu atât mai mult că, prin efectul art. 7 lit. e) din Legea nr. 26/2022, membrii Comisiei de evaluare au obligația să se abțină de la fapte ce ar putea discredita Comisia de evaluare sau ar putea provoca îndoieli privind obiectivitatea deciziilor acesteia.

La fel, din interpretarea sistemică a Legii nr. 26/2022 și a articolului 10 (conflictul de interese) alin. (3) din Regulamentul de organizare și funcționare al Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, în conformitate cu

Legea nr. 26/2022, candidata avea dreptul de a înainta propunere de recuzare a membrilor care consideră că nu sunt imparțiali. Însă, din materialele dosarului candidatei rezultă că, Tatiana Chiriac nu a făcut uz de acest drept al său și nu a înaintat nici o cerere de recuzare membrilor Comisiei de evaluare.

La aspectul dat, Completul de judecată special reține ca pertinente prevederile articolului 4 alin. (1) din Legea nr. 26/2022, care garantează independența funcțională și autonomie decizională Comisiei de evaluare față de orice persoane fizice sau juridice, indiferent de forma juridică de organizare a acestora, inclusiv față de fracțiunile politice și partenerii de dezvoltare care au participat la desemnarea membrilor acesteia.

În această ordine de idei, Completul de judecată special ajunge la concluzia că sunt neîntemeiate și nu pot fi reținute ca fiind concludente argumentele reclamantei cu privire la preținsele erori procedurale grave admise de către Comisia de evaluare și care ar fi afectat caracterul echitabil al procedurii de evaluare a candidatei Tatiana Chiriac, prin participarea la procesul de evaluare a unor membri care nu sunt independenți, imparțiali și obiectivi.

În continuare, cu referire la fondul cauzei, Completul de judecată special reiterează că, în urma evaluării reluate a Tatiane Chiriac, candidată la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, desfășurată în temeiul art. 14 alin. (8) lit. b) și alin. (10) din Legea nr. 26/2022, Comisia de evaluare a adoptat decizia nr. 6 din 29 decembrie 2023, prin care, în temeiul art. 8 alin. (2) lit. a) și c), alin. (5) lit. b) și c) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, a decis că candidata nu întrunește criteriile de integritate financiară și etică, întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidată a criteriilor de integritate etică și financiară și, astfel, nu promovează evaluarea.

În context, sunt relevante prevederile art. 8 alin. (1), alin. (2) lit. a) și c), alin. (5) lit. b) și c) din Legea nr. 26/2022, care stipulează că, în sensul prezentei legi, evaluarea integrității candidaților constă în verificarea integrității etice și a integrității financiare a acestora.

Se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate etică dacă:

a) nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii, precum și nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial;

c) nu a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și/sau al limitărilor.

Pentru evaluarea integrității financiare a candidatului, Comisia de evaluare verifică:

b) respectarea de către candidat a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale;

c) modul de dobândire a bunurilor aflate în proprietatea sau posesia candidatului ori a persoanelor specificate la art.2 alin.(2), precum și cheltuielile legate de întreținerea acestor bunuri;

În corespundere cu art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, se consideră că un candidat nu întrunește criteriile de integritate dacă s-a constatat existența unor dubii

serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art. 8, care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată.

Totodată, în conformitate cu art. 2 alin. (2) din Legea nr. 26/2022, în contextul evaluării candidaților menționați la alin. (1) este verificată și averea persoanelor apropiate candidaților, astfel cum acestea sunt definite în Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133/2016, precum și a persoanelor menționate la art. 33 alin. (4) și (5) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

Completul de judecată special reține că, persoană apropiată, în sensul art. 2 din Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133/2016, este soțul/soția, copilul, concubinul/concubina subiectului declarării, persoana aflată la întreținerea subiectului declarării, de asemenea persoana înrudită prin sânge sau prin adopție cu subiectului declarării (părinte, frate/soră, bunic/bunică, nepot/nepoată, unchi/mătușă) și persoana înrudită prin afinitate cu subiectul declarării (cumnat/cumnată, socru/soacră, ginere/noră).

La rândul său, art. 33 alin. (4) și (5) din Legea nr. 132/2016 prevede că, controlul averii și al intereselor personale se extinde asupra membrilor de familie, părinților/socrilor și copiilor majori ai persoanei supuse controlului. Dacă persoana supusă controlului se află în concubinaj cu o altă persoană, verificarea se va extinde și asupra averii acestei persoane.

Dacă există aparența că bunurile persoanei supuse controlului au fost înscrise pe numele altor persoane, controlul se va extinde și asupra acestor bunuri și persoane. Dacă subiectul declarării a indicat venituri și bunuri obținute din donații sau deține bunuri în comodat, controlul se va extinde și asupra donatorului și comodantului. Acestora li se pot cere clarificări privind originea veniturilor utilizate pentru achiziția și întreținerea respectivelor bunuri. Pentru clarificarea acestor aspecte, inspectorul de integritate poate solicita informații relevante de la orice persoană fizică sau juridică.

Completul de judecată special notează că, potrivit spiritului Legii nr. 26/2022, Comisia de evaluare nu constată dacă un candidat întrunește sau nu criteriile de integritate și/sau existența cărorva încălcări ale candidaților, ci doar existența sau lipsa unor circumstanțe factice suficiente ce permit să se ajungă la concluzia că există dubii serioase privind conformitatea candidatului cu criteriile legale de integritate sau, după caz, insuficiente pentru a constata lipsa de conformitate.

În cazul în care, Comisia de evaluare constată existența unor dubii serioase privind necorespunderea candidatului cu criteriile de integritate etică și financiară, aceasta acordă candidatului posibilitatea de a desființa aceste dubii, prin darea de explicații la întrebările formulate și prezentarea probelor în susținerea poziției sale.

Făcând o retrospectivă a speței, Completul de judecată special reiterează că, prin decizia nr. 30 din 24 martie 2023 cu privire la candidatura Tatianei Chiriac, candidata la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, în temeiul art. 8 alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022 Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a decis că candidata nu corespunde criteriilor de integritate, întrucât s-au constatat dubii

serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate etică și financiară și, astfel, ea nu a promovat evaluarea.

Comisia de evaluare a constatat două probleme, și anume:

(i) nedepunerea declarațiilor cu privire la venituri și proprietate la numirea și eliberarea din funcție;

(ii) valoarea subestimată a automobilului Honda CR-V, a./f. 2011.

Prin decizia din 01 august 2023 a Curții Supreme de Justiție (dosarul nr. 3-24/23, 2-23050162-01-3-05042023) s-a admis acțiunea în contencios administrativ depusă de Tatiana Chiriac, fiind anulată decizia Comisiei de evaluare nr. 30 din 24 martie 2023 cu privire la candidatura Tatiane Chiriac, candidată la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii și dispusă reevaluarea candidatei Tatiana Chiriac de către Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

Prin decizia nr. 6 din 29 decembrie 2023 cu privire la evaluarea reluată a Tatiane Chiriac, candidată la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, ca urmare a evaluării reluate a candidatei, desfășurată în temeiul art. 14 alin. (8) lit. b) și alin. (10) din Legea nr. 26/2022; în temeiul art. 8 alin. (2) lit. a) și c), alin. (5) lit. b) și c) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, Comisia a decis că candidata nu întrunește criteriile de integritate financiară și etică, întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidată a criteriilor de integritate etică și financiară și, astfel, nu promovează evaluarea.

Analizând textul deciziei nr. 6 din 29 decembrie 2023, Completul de judecată special atestă că, având în vedere decizia din 01 august 2023 a Curții Supreme de Justiție, precum și în contextul unei revizuirii multiaspectuale, complete și obiective, evaluând reluată candidata Tatiana Chiriac, Comisia de evaluare a ajuns la concluzia că nu are dubii serioase (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatei cu criteriul de integritate etică conform art. 8 alin. (2) lit. c) și criteriul de integritate financiară conform art. 8 alin. (4) lit. a) din Legea nr. 26/2022 cu referire la nedepunerea declarațiilor de venituri și proprietate la numirea în funcție și la eliberarea din funcție, deoarece candidata a atenuat dubiile serioase în ceea ce privește depunerea declarației cu privire la venituri și proprietate la numirea în funcție, iar acțiunile candidatei au determinat diminuarea gravității dubiilor serioase inițiale cu privire la depunerea declarației la eliberarea din funcție.

Totodată, prin decizia nr. 6 din 29 decembrie 2023, Comisia de evaluare și-a menținut, ba chiar fortificat dubiile privind problema subestimării valorii automobilului Honda CR-V, a./f. 2011 și utilizarea, la vânzarea acestuia, a unor acte care nu au fost întocmite în condițiile legii și care au implicat un abuz de serviciu.

După cum rezultă din decizia contestată, dar și formularea neconformității, Completul de judecată special atestă că la baza acestui dubiu au fost constatate două probleme, și anume 1) valoarea subestimată a autoturismului Honda CRV,

a./f. 2011 și 2) declarații frauduloase la încheierea contractelor de vânzare-cumpărare a automobilului și înregistrarea acestuia.

Instanța de judecată atestă că, dubiul Comisiei de evaluare referitor la valoarea subestimată a autoturismului Honda CRV, a./f. 2011, a constat în faptul că există o discrepanță vădită dintre valoarea automobilului Honda CR-V, a./f. 2011, indicată de candidată în declarația sa anuală de venituri și proprietate pentru 2015, și datele oficiale privind importul furnizate de Serviciul Vamal. Or, în declarația anuală pentru anul 2015 prețul de cumpărare al automobilului este indicat de 100 000 MDL, pe când datele privind importul indică o evaluare de 180 000 MDL, cu câteva luni mai devreme și taxe vamale achitate în sumă de 31 000 MDL. Datele privind importul nu sugerează că automobilul ar fi avut vreun defect sau problemă.

Comisia de evaluare a reținut că, la 14 septembrie 2017, mai mult de doi ani după achiziționarea automobilului, candidata l-a vândut, iar conform declarației sale pentru 2017, pe care candidata a prezentat-o Comisiei, automobilul a fost vândut pentru același preț de 100 000 MDL. Cu toate acestea, candidata a prezentat o copie a contractului de vânzare care indică un preț de vânzare mai mic, de 50 000 MDL.

Dubiul Comisiei de evaluare a fost trezit și de faptul că, în cadrul evaluării inițiale, candidata nu a prezentat documente sau probe care să sprijine afirmația ei că automobilul ar fi fost deteriorat, inclusiv contractul de cumpărare, date privind tranzacția, declarații ale vânzătorului sau alte documente relevante. Candidata s-a bazat doar pe ceea ce i-a declarat soțul. În acest context, Comisia a conchis că candidatei i-au lipsit suficiente dovezi care să sprijine afirmația ei precum că prețul mic a fost determinat de starea avariată a automobilului. Iar, contractul de vânzare-cumpărare a fost prezentat abia în cadrul procesului judiciar la Curtea Supremă de Justiție. Conform aceluși contract, prețul de achiziție a automobilului a fost de 100 000 MDL, iar persoana care a importat automobilul era persoana care l-a și vândut.

În cadrul evaluării reluate a candidatei Tatiana Chiriac, vânzătorul automobilului a confirmat Comisiei de evaluare că importul de automobile era sursa lui de venit în acea perioadă. Totodată, vânzătorul a declarat că automobilul a fost achiziționat de peste hotare contra sumei de 200 000 MDL, însă nu a prezentat documente confirmative sau fotografii ale automobilului (precum un anunț de vânzare). Vânzătorul a declarat că automobilul a început să aibă anumite probleme în perioada dintre importul acestuia la finele anului 2014 și vânzarea lui în aprilie 2015, de aceea el a decis să-l vândă la un preț mai mic. Suma de 100 000 MDL i-a fost achitată în numerar de către soțul candidatei.

La fel, soțul candidatei a pretins în fața Comisiei de evaluare că, după cumpărarea automobilului, a investit în repararea părții de jos a acestuia, care era supusă coroziunii și înlocuirea cutiei de viteze. Însă, nu a prezentat Comisiei careva acte și informații privind tranzacțiile vis-a-vis de aceste reparații sau alte probe.

Dubiile Comisiei de evaluare s-au fortificat și mai mult prin faptul că, vânzarea ulterioară a automobilului, la 14 septembrie 2017, a prezentat o discrepanță semnificativă dintre prețul de vânzare declarat și prețul contractual. Or, deși, candidata a recunoscut că a fost informată despre prețul contractual, dar s-a

disociat de tranzacție, ea a explicat că suma de 100 000 MDL a fost prețul real primit în urma vânzării automobilului și nu 50 000 MDL, după cum a fost indicat în contractul de vânzare-cumpărare.

În continuare, instanța de judecată atestă că, a două problemă a neconformității reclamantei cu criteriul de etică constă în dubiul Comisiei de evaluare referitor la declarațiile frauduloase la încheierea contractelor de vânzare-cumpărare a automobilului și a faptului că încheierea acestor tranzacții a implicat activități ilegale ale soțului candidatei și comiterea de către acesta a abuzului de serviciu în legătură cu contractele de vânzare-cumpărare și înregistrarea automobilului, facilitate de funcția managerială și autoritatea sa în cadrul instituției. Totodată, Comisia a remarcat că, după procurarea automobilului, când candidata a aflat de acțiunile ilegale ale soțului său, ea nu a întreprins nicio măsură pentru a preveni repetarea aceluiași comportament din partea lui. Acest aspect exacerbează și mai mult preocupările serioase privind integritatea etică a candidatei.

La capitolul dat, Comisia de evaluare a reținut că, potrivit contractului de vânzare-cumpărare din 07 aprilie 2015, calitatea de cumpărător al autoturismului Honda CRV, a./f. 2011, o avea candidata Tatiana Chiriac, însă, *de facto*, semnătura de lângă numele ei aparține soțului, pe care acesta a precedat-o cu litera „T” (Tatiana, din câte se poate presupune).

Dubiile Comisiei de evaluare au fost confirmate prin declarația scrisă a soțului candidatei, care a recunoscut întocmirea și semnarea tuturor documentelor din numele candidatei și prezentarea valorilor automobilului pentru declarațiile de avere pe baza propriilor lui informații.

În acest sens, Comisia de evaluare a remarcat că, Legea impunea ca automobilele să fie înregistrate pe numele unei persoane la prezentarea actelor de identitate sau în numele proprietarului de către un reprezentant al acestuia dacă sunt prezentate actele de identitate ale proprietarului și documente care împuternicesc reprezentantul.

La caz, însă, în timpul audierii din cadrul evaluării inițiale, candidata a declarat că nu a oferit vreun act de identitate, nici nu a întocmit vreo procură pentru ca soțul său să o reprezinte în achiziționarea automobilului și înregistrarea dreptului asupra acestuia.

La audierea din cadrul evaluării reluate, candidata Tatiana Chiriac a recunoscut direct abuzul comis de soțul său în contextul funcției manageriale pe care acesta o deținea în cadrul autorității de înmatriculare: „soțul meu era șeful Secției evidență și înmatriculare a transportului la Călărași, unde a lucrat timp de 25 de ani. El a făcut-o din inițiativa lui, cu autoritatea sa în calitate de șef.”

Comisia de evaluare a mai notat că vânzarea automobilului Honda CR-V a implicat repetarea falsificării semnăturii candidatei pentru a vinde automobilul. Or, la înstrăinarea acestui mijloc de transport, candidata era indicată drept vânzător, iar semnătura din contract, pretinsă a fi din numele ei, de fapt, a fost aplicată de către soțul acesteia.

Comisia de evaluare a reținut drept relevante declarațiile candidatei din cadrul audierilor publice la etapa evaluării reluate, prin care aceasta a recunoscut că știa

despre ilegalitatea acțiunilor soțului său, declarând „dar ce să fac acum? Eu nu pot să deschid dosar penal pe soț.”

Astfel, aceste circumstanțe au trezit Comisiei de evaluare dubii serioase, or, deși candidata a recunoscut caracterul ilegal al acțiunilor soțului său și abuzul lui de serviciu, ea nu a întreprins nimic pentru a rectifica această situație sau a preveni repetarea acesteia. Iar, acest fapt ridică întrebări cu privire la propria ei responsabilitate etică și potențiala tolerare a încălcării abaterii respective.

În această ordine de idei, Comisia de evaluare a ajuns la concluzia că are dubii serioase privind integritatea etică și financiară a candidatei Tatiana Chiriac cu referire la prețul contractual eronat indicat în contractul de vânzare-cumpărare din 07 aprilie 2015 și incapacitatea candidatei de a demonstra faptul că a redus considerabil costul automobilului după ce a fost importat la sfârșitul anului 2014. La fel, preocupările Comisiei au fost generate și de prețul de vânzare indicat în contractul de vânzare-cumpărare din 14 septembrie 2017, care prevedea un preț de două ori mai mic decât cel menționat de candidată în declarația prezentată Comisiei, precum și incapacitatea candidatei de a explica prețul de vânzare. Probele colectate de Comisie au mai dezvăluit faptul că soțul candidatei s-a implicat în activități ilegale și abuz de serviciu în legătură cu contractele de vânzare-cumpărare și înregistrarea automobilului, facilitate de funcția managerială și autoritatea soțului său în cadrul instituției. După procurarea automobilului, când candidata a aflat de activitatea soțului său, ea nu a întreprins nicio acțiune pentru a preveni repetarea aceluiași comportament din partea lui. Acest aspect exacerbează și mai mult preocupările serioase privind integritatea etică a candidatei.

Verificând sub aspectul concluziilor referitoare la corespunderea candidatei Tatiana Chiriac criteriilor de integritate, prin prisma constatărilor reținut de către Comisia de evaluare în decizia nr. 6 din 29 decembrie 2023 și a argumentelor relevante invocate de către reclamantă în cererea de contestare, Completul de judecată special consideră că, candidata Tatiana Chiriac nu a înlăturat dubiile Comisiei de evaluare cu privire la integritatea sa etică și financiară.

Completul de judecată special decelează că, în vederea sporirii integrității viitorilor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, precum și în vederea sporirii încrederii societății în activitatea organelor de autoadministrare ale judecătorilor, dar și, în general, în sistemul justiției, conform competențelor atribuite în baza Legii nr. 26/2022, Comisia de evaluare avea obligația să verifice dacă candidata Tatiana Chiriac nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională, dacă nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial, dacă în privința acesteia nu există suspiciuni rezonabile privind comiterea actelor de corupție, actelor conexe actelor de corupție sau faptelor coruptibile în sensul Legii integrității nr. 82/2017, precum și dacă nu a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și/sau al limitărilor, dar și dacă averea candidatului a fost declarată în modul stabilit de legislație, conform art. 8 alin. (2) și alin. (4) lit. a) din Legea nr. 26/2022.

La capitolul dat este relevant și faptul că, în sensul art. 1 alin. (2) din Legea nr. 133/2016, în redacția inițială a Legii, care este în vigoare de la 01 august 2016,

cu excepția prevederilor art. 7, care vor intra în vigoare începând cu 01 ianuarie 2018, scopul acestei Legi este instituirea măsurilor de prevenire și de combatere a îmbogățirii nejustificate, a conflictelor de interese, a stărilor de incompatibilitate, precum și a încălcării regimului juridic al restricțiilor.

Conform art. 5 alin. (4) din Legea nr. 133/2016, responsabilitatea pentru depunerea în termen a declarației, precum și pentru veridicitatea și deplinătatea informațiilor o poartă persoana care o depune.

Potrivit art. 2 alin. (2) din Regulamentului de evaluare, la evaluarea integrității etice a unui candidat, Comisia poate lua în considerare seriozitatea sau gravitatea, contextul adiacent și premeditarea asociată oricărui incident de integritate etică și, în cazul incidentelor minore, dacă a existat o perioadă de timp suficientă fără incidente ulterioare. La determinarea gravității, Comisia va lua în considerare toate circumstanțele, inclusiv, dar fără a se limita la următoarele:

a. dacă incidentul a fost un eveniment singular;

b. lipsa unor prejudicii sau producerea de prejudicii ne semnificative în adresa intereselor private sau publice (inclusiv încrederii publice) – cum ar fi o încălcare obișnuită a regulamentului rutier;

c. sau care nu este percepută de către un observator obiectiv drept atitudine lipsită de respect față de ordinea socială care decurge din nerespectarea regulilor și reglementărilor.

Completul de judecată special învederează că, pilonii unei justiții profesionale, competente, eficiente și prietenoase sunt: independența, imparțialitatea și integritatea, care de fapt sunt principii ce se regăsesc în Codul de etică și de conduită profesională al judecătorului (2015), care la art. 5 alin. (1) și (12) stipula că judecătorul trebuie să respecte cele mai înalte standarde de integritate și responsabilitate, pentru a asigura încrederea societății în instanțe. Activitățile extrajudiciare ale judecătorului nu vor provoca îndoieli cu privire la imparțialitatea, obiectivitatea sau integritatea sa.

Conform Principiilor de la Bangalore privind conduita judiciară „Judecătorul trebuie să se asigure că în ochii unui observator rezonabil conduita sa este ireproșabilă” (3.1) și „Atitudinea și conduita unui judecător trebuie să reafirme încrederea publicului în integritatea corpului judiciar. Justiția nu doar trebuie făcută, trebuie să se vadă că s-a făcut justiție”. (3.2).

Deopotrivă, Completul de judecată special notează că, judecătorii și procurorii trebuie să fie persoane cu o integritate deosebită și cu aptitudini profesionale și organizaționale adecvate... Principalii actori din administrarea justiției trebuie să mențină întotdeauna onoarea și demnitatea profesiei lor și trebuie să se comporte în orice situație într-o manieră demnă pentru funcția lor.

Împărtășirea unor principii juridice și valori etice comune de către toți profesioniștii implicați în procesul judiciar, este esențială pentru administrarea adecvată a justiției (Avizul nr. 12(2009) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) comun cu Avizul nr. 4(2009) al Consiliului Consultativ al Procurorilor Europeni (CCPE) intitulat „Judecătorii și procurorii într-o societate democratică, adoptat în comun cu Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni, §§ 10, 39).

Conform CtEDO, conduita etică a funcționarilor publici reprezintă o valoroasă evidențiere a rolului crucial pe care judecătorii îl au în menținerea încrederii publice și în susținerea statului de drept într-o societate democratică. CtEDO a subliniat că într-o situație de economie tenebră generală în țară, deși este de înțeles în anumite privințe, nu poate fi scutit un procuror cu experiență sau un alt funcționar judiciar de a-și desfășura activitățile private cu cel mai mare respect pentru legalitate și într-un mod care să fie dincolo de orice reproș public; aceștia trebuie să respecte un standard etic mai înalt (cauza Nikëhasani contra Albaniei, nr. 58997/18, 13 decembrie 2022, § 124).

Potrivit principiului integrității, judecătorul *inter alia* trebuie să respecte cele mai înalte standarde de integritate și responsabilitate pentru a asigura încrederea societății în autoritatea judecătorească, să se comporte onest și decent, iar prin exemplul personal să ofere temei de a se considera drept o persoană pretabilă comiterii unor acte de corupție sau abuzuri.

Din conținutul acestui principiu rezultă că, judecătorul trebuie să se comporte întotdeauna, și nu numai în exercitarea atribuțiilor de serviciu, în mod onorabil și demn de funcția sa, fiind un exemplu de conduită pentru restul societății.

Integritatea trebuie văzută ca o valoare fundamentală care presupune o conduită și un comportament adecvat profesiei de judecător, atât în exercitarea funcției, cât și în afara ei, prin prisma standardului intern al demnității profesiei, precum și prin raportare la standardul extern, al încrederii publice în actul de justiție.

Standardele de integritate emană și din prevederile Legii integrității nr. 82 din 25 mai 2017, care la art. 10 alin. (1) lit. c) stipulează că climatul de integritate instituțională se cultivă prin realizarea următoarelor măsuri: respectarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale.

Alineatul (3) al aceluiași articol prevede imperativ că, nerealizarea măsurilor prevăzute la alin. (1) duce la compromiterea climatului de integritate instituțională și a integrității în sectorul public.

Completul de judecată deduce că, normele internaționale și naționale precitate impun în obligația judecătorilor de demonstra societății o integritate absolută a comportamentului lor.

Respectiv, pentru a nu provoca îndoieli în privința integrității sale și a trezi careva dubii în acest sens, reclamanta Tatiana Chiriac avea obligația pozitivă de a fi în cunoștință de cauză cu privire la tranzacțiile de vânzare-cumpărare, încheiate de soțul său, cu atât mai mult că acesteia au fost încheiate din numele ei și în lipsa împuternicirilor, dar și a valorii bunurilor cumpărate și vândute.

În acest sens, este relevant că, materialele administrate de către Comisia de evaluare în cadrul evaluării inițiale și în cadrul evaluării reluate demonstrează, în afara oricărui dubiu, că în data de 07 aprilie 2015, candidata a achiziționat un automobil Honda CR-V, anul de fabricație 2011, prețul de achiziție fiind declarat de 100 000 MDL. Deși, conform informațiilor de la Serviciul Vamal, automobilul dat a fost importat în Republica Moldova la sfârșitul anului 2014, cu valoarea de 180 000 MDL, plus taxe vamale în sumă de 31 000 MDL. Iar, peste un interval de timp, la 14 septembrie 2017, candidata a vândut acest automobil, indicând în declarația sa pentru anul 2017, prezentată Comisiei de evaluare, că automobilul a

fost vândut pentru același preț de 100 000 MDL, deși, conform copiei contractului de vânzare-cumpărare preț real a fost de 50.000 MDL.

La capitolul dat este important faptul că, în cadrul evaluării reluate a candidatei Tatiana Chiriac, Comisia de evaluare a expediat vânzătorului automobilului da un șir de întrebări în legătură cu această tranzacție pentru a elucida această problemă. Iar, prin comunicarea sa cu Comisia de evaluare, vânzătorul automobilului Honda CR-V, anul de fabricație 2011, a declarat că în perioada anilor 2014-2015 importul de automobile era sursa lui de venit și că, la finele anului 2014, a achiziționat acest automobil de peste hotarele Republicii Moldova contra sumei de 200 000 MDL, iar în aprilie 2015 la înstrăinat soțului candidatei Tatiana Chiriac contra sumei de 100 000 MDL, care a fost achitată în numerar de către soțul candidatei. La fel, vânzătorul a explicat că, prețul automobilului era diminuat deoarece acesta avea anumite deficiențe și defectiuni, inclusiv la cutia de viteze.

Instanța de judecată notează că soțul candidatei, de asemenea, a declarat că, la momentul cumpărării, automobilul avea eroziuni extinse pe întreaga caroserie și necesita o restaurare semnificativă, precum și necesita repararea sau înlocuirea cutiei de viteze. Astfel, după cumpărarea automobilului, el a investit în repararea acestuia, în concret înlocuirea cutiei de viteze și înlăturarea coroziunii.

La aspectul dat, Completul de judecată special atestă că, nici vânzătorul automobilului, nici soțul candidatei, dar nici candidata nu au putut prezentat Comisiei de evaluare acte și informații sau alte probe în baza cărora ar putea fi stabilită starea automobilului dat din perioada relevantă și care ar demonstra că, la momentul cumpărării acestuia de către candidată în anul 2015, necesita careva investiții și lucrări de reparare.

În această ordine de idei, Completul de judecată constată că reclamanta nu a înlăturat dubiile Comisiei de evaluare în privința stării automobilului Honda CR-V, anul de fabricație 2011, la momentul procurării acestuia la 07 aprilie 2015, precum și a faptului că prețul real de achiziționare la 07 aprilie 2015 într-adevăr a fost 100 000 MDL. Or, la sfârșitul anului 2014 automobilul a fost importat în Republica Moldova cu valoarea de 180 000 MDL plus taxe vamale în sumă de 31 000 MDL, iar vânzătorul automobilului în general a declarat că a cumpărat automobilul peste hotarele Republicii Moldova contra sumei de 200 000 MDL.

Instanța de judecată consideră un aspect important faptul că, potrivit declarațiilor persoanei ce a vândut candidatei automobilului Honda CR-V în anul 2015, în acea perioadă de timp (anii 2014-2015) importul de automobile era sursa lui de venit. Astfel, faptul că automobilul dat a fost procurat la finele anului 2014 contra sumei de 200 000 MDL, declarat în vamă cu valoarea de 180 000 MDL și achitate taxe vamale de 31 000 MDL, într-adevăr trezește dubii referitor la cât de rezonabil și de rentabil a fost vânzarea acestuia în luna aprilie 2015 contra sumei de 100 000 de lei, în condițiile în care sursa de venit a vânzătorului era importul de automobile.

Circumstanțele expuse, care atestă o discrepanță vădită dintre valoarea automobilului indicată de candidată în contractul de vânzare-cumpărare din aprilie 2015 și în declarația sa anuală de venituri și proprietate pentru anul 2015, cu datele oficiale privind importul furnizate de Serviciul Vamal, precum și informațiile

comunicate de către vânzătorul automobilului în anul 2015, care la și importat în anul 2014, trezesc dubii în privința faptului dacă Tatiana Chiriac în indicat în contract prețul real al acestui automobil.

Aici, Completul de judecată atrage atenția și în privința comportamentului candidatei și poziției acesteia la audierea din cadrul evaluării reluate, când a declarat că ea este persoană terță care nici nu a asistat la toate tranzacțiile date și nu putea prezenta nimic altceva decât contractul cu prețul convenit de cele două părți contractante.

Instanța de judecată învederează că, în condițiile speței, candidata Tatiana Chiriac *a priori* nu poate fi persoană terță la tranzacția din 07 aprilie 2015 de vânzare-cumpărare a automobilului Honda CR-V, anul de fabricație 2011, or, conform contractului, aceasta are calitatea de cumpărător. Respectiv, ea este acea parte contractantă care, în mod logic și legal, a convenit/negociat cu vânzătorul prețul de achiziție al bunului.

La fel, Completul de judecată special apreciază ca fiind inconsecvente atât acțiunile reclamantei la vânzarea acestui automobil, la 14 septembrie 2017, contra sumei de 50 000 de lei, dar și acțiunile de a indica în declarația prezentată Comisiei de evaluare că automobilul a fost vândut la același preț de 100 000 MDL, pe când copia contractului de vânzare-cumpărare atestă că prețul de vânzare al automobilului a fost de 50 000 MDL.

Dubiile atât ale Comisiei de evaluare, dar și ale instanței de judecată, ce planează în privința tranzacției de vânzare din anul 2017 a automobilului Honda CR-V, anul de fabricație 2011, au fost fortificate prin declarațiile reclamantei-candidate Tatiana Chiriac date atât în cadrul evaluării, cât și în cadrul ședinței de judecată, potrivit cărora prețul real de înstrăinare al automobilului de fapt a fost de 100 000 MDL, bani care au și fost primiți de la cumpărător, dar nu de 50 000 MDL, după cum a fost indicat în contractul de vânzare-cumpărare.

Analizând materialele acumulate de către Comisia de evaluare și cele prezentate de către candidată în cumul și coroborare cu declarațiile reclamantei, instanța de judecată constată că Tatiana Chiriac nu a explicat care a fost factorul ce a diminuat prețul automobilului la vânzarea acestuia în anul 2017. Or, potrivit declarațiilor candidatei și ale soțului acesteia, la momentul procurării automobilului în anul 2015, prețul acestuia a fost mai mic decât cel de piață, din motiv că automobilul era în stare avariata, iar, după procurare, acesta a fost reparat și în el s-au investit bani, ca în anul 2017 să fie vândut la prețul de 50 000 MDL.

În opinia instanței de judecată, argumentele reclamantei și ale soțului acesteia sunt lipsite de o structură logică, deoarece valoarea unui bun, care a fost cumpărat mai ieftin decât prețul mediu de piață, din motivul unor deficiențe ce le are, crește la valoarea reală de piață din moment ce aceste deficiențe au fost înlăturate.

Astfel, la caz, nu este clar cum valoarea automobilului Honda CR-V, procurat mai ieftin decât prețul de piață din cauza că era în stare avariata, a scăzut și mai mult după ce în acesta au fost făcute investiții și a fost reparat, chiar și în condițiile în care au trecut doi ani de la momentul cumpărării până la momentul vânzării acestuia. Or, este logic că, în urma reparării automobilului, valoarea acestuia trebuia să crească, dar nicidecum să se diminueze.

Instanța de judecată notează că, regimul juridic al declarării averii și a intereselor personale de către funcționarii publici, are ca scop *inter alia* prevenirea îmbogățirii nejustificate (art. 1 alin. (2) din Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133/2016).

Alt scop al necesității declarării averii și a intereselor personale de către funcționarii publici, precum și al indicării informațiilor veridice în declarații, care rezultă din art. 2 lit. a) și art. 10 alin. (1) lit. c) din Legea integrității nr. 82/2017, este cultivarea integrității în sectorul public și a climatului de toleranță zero la corupție în cadrul entităților publice din Republica Moldova, care se manifestă inclusiv și prin respectarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale.

În cauza *Sevdari v. Albania*, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că anumite încălcări ale funcționarilor publici a obligațiilor cu privire la declararea averii, pot fi considerate, în general, ca grave. Acestea pot include, printre altele, nedeclararea principalelor active sau a surselor de venit sau încercări deliberate de a le ascunde de autorități, incapacitatea de a justifica achiziții majore prin economii sau resurse legitime și suficiente, deținute la momentul achiziționării; sau incapacitatea de a justifica un stil de viață excesiv sau cheltuieli extravagante, care depășesc în mod clar mijloacele legale declarate funcționarului vizat și ale familiei sale (nr. 40662/19, din 13 decembrie 2022, § 85).

Astfel, în opinia Completului de judecată special, candidata Tatiana Chiriac nu a desființat dubiile Comisiei de evaluare, ba mai mult ca atât, prin comportamentul său, explicațiile incomprehensibile și inconsecvente, candidata a fortificat dubiile Comisiei, transformându-le în dubii serioase. Or, prin prisma art. 5 alin. (4) din Legea nr. 133/2016, responsabilitatea pentru veridicitatea și deplinătatea informațiilor incluse în declarația averii și intereselor personale o poartă declarantul, adică persoana care depune declarația. Respectiv, candidata era responsabilă de informațiile incluse în declarațiile sale anuale.

Succesiv, Completul de judecată consideră că reclamanta nu a înlăturat dubiile Comisiei de evaluare privind integritatea etică a candidatei în contextul declarațiilor frauduloase la încheierea contractelor de vânzare-cumpărare a automobilului de model Honda CR-V și înregistrarea acestuia.

Or, conform materialele dobândite de către Comisia de evaluare, la 07 aprilie 2015, candidata Tatiana Chiriac a dobândit dreptul de proprietate asupra automobilului Honda CR-V, anul de fabricație 2011, iar, peste un interval de timp, la 14 septembrie 2017, acest drept a fost radiat, deoarece Tatiana Chiriac a vândut automobilul.

La fel, din materialele dobândite de către Comisia de evaluare rezultă că, atât tranzacția de cumpărare a automobilului de model Honda CR-V în anul 2015, cât și cea de înstrăinare a acestuia în anul 2017, au fost încheiate în numele Tatiane Chiriac de către soțul acesteia, dar în lipsa împuternicirilor din partea ei.

Acest fapt a fost recunoscut de către soțul candidatei, printr-o declarație scrisă, în care a confirmat întocmirea și semnarea tuturor documentelor din numele candidatei și prezentarea valorilor automobilului pentru declarațiile de avere pe baza propriilor lui informații.

Ba mai mult ca atât, candidata Tatiana Chiriac a recunoscut personal, atât în fața Comisiei de evaluare, cât și în cadrul ședinței de judecată la Curtea Supremă de Justiție, că ea nu a semnat nici contractul de vânzare-cumpărare din 2015, nici cel din anul 2017 și că tranzacțiile de cumpărare a automobilului Honda CR-V în anul 2015 și cea de înstrăinare în anul 2017 au fost semnate de către soțul său, fără ca ea să-l împuternicească legal cu aceste drepturi, precum și fără înștiințarea și încuviințarea ei.

Completul de judecată special consideră că aceste fapte sunt degrevate de probațiune, deoarece nu au fost negate de către părți, dar din contra, recunoscute.

În atare circumstanțe se confirmă dubiul Comisiei de evaluare referitor la utilizarea funcției de serviciu și abuzului de atribuțiile funcționale din partea soțului candidatei la înregistrarea dreptului de proprietate al Tatiane Chiriac asupra automobilului Honda CR-V în anul 2015, precum și la radierea acestui drept în anul 2017. Or, din materialele dobândite de către Comisia de evaluare, dar și din explicațiile reclamantei date atât în fața Comisiei de evaluare, cât și în fața Completului de judecată special rezultă că, în perioada relevantă speței, soțul Tatiane Chiriac a deținut funcția de șef al Secției evidență și înmatriculare a transportului Călărași și avea o autoritate în colectiv.

Ipotezele date confirmă că, Comisiei de evaluare în mod rezonabil i-au apărut dubii în privința integrității etice și financiare a candidatei Tatiana Chiriac, or, soțul acesteia a încheiat din numele ei două tranzacții de cumpărare (în anul 2015) și de vânzare (în anul 2017) a unui automobil, fără acordul și în lipsa împuternicirilor legale din partea Tatiane Chiriac. Mai apoi, făcând abuz de funcția sa managerială și autoritatea care o avea în cadrul Secției evidență și înmatriculare a transportului Călărași, soțul reclamantei, în anul 2015 a facilitat înscrierea dreptului de proprietate al Tatiane Chiriac asupra acestui autovehicul în Registrul de stat al vehiculelor, iar în anul 2017 a facilitat radierea acestui drept, ambele acțiuni în lipsa împuternicirilor și în lipsa proprietarului.

În acest sens, instanța de judecată învederează că, potrivit pct. 18 din Anexa nr. 2 „Regulile de înmatriculare a autovehiculelor și remorcilor” la Hotărârea Guvernului nr. 1047/1999 „cu privire la reorganizarea Sistemului informațional automatizat de căutare „Automobilul” în Registrul de stat al transporturilor și introducerea testării a autovehiculelor și remorcilor acestora”, vehiculele se înmatriculează pe numele persoanelor fizice la prezentarea actelor de identitate, iar în cazul în care din numele proprietarului se prezintă un reprezentant, pe lângă actele de identitate, se prezintă și procura care confirmă împuternicirile acestuia.

Norma legală precitată instituie în mod imperativ și nu permite deraierea de la modalitatea de înmatriculare în anul 2015 a automobilului Honda CR-V pe numele Tatiane Chiriac, precum și cea de reînmatriculare în anul 2017 de pe numele acesteia pe numele noului proprietar. Astfel, efectuarea acestor două acțiuni în anii 2015 și 2017 putea avea loc doar prin două modalități, sau cu prezența personală a Tatiane Chiriac la secția de înmatriculare a transportului, cu prezentarea actului de identitate, sau cu implicarea unui reprezentant al Tatiane Chiriac, împuternicit cu acest drept printr-o procura.

În această ordine de idei, Completul de judecată special reține ca pertinentă concluzia Comisiei de evaluare precum că, deși candidata a cunoscut despre

caracterul ilegal al acțiunilor soțului său și abuzul lui de serviciu în anul 2015, ea nu a întreprins nimic pentru a preveni repetarea acesteia, fapt care a și recidivat în anul 2017, iar circumstanțele date trezesc dubii serioase cu privire la propria ei responsabilitate etică și potențiala tolerare a încălcării abaterii în serviciu.

Or, la aspectul dat, urmează a fi reiterat scopul exercițiului de pre-vetting al candidaților la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, care este stipulat în preambulul Legii nr. 26/2022, și anume sporirea integrității viitorilor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, precum și sporirea încrederii societății în activitatea organelor de autoadministrare ale judecătorilor, dar și, în general, în sistemul justiției.

Având în vedere rolul decisiv al membrilor organelor de autoadministrare în selectarea, promovarea și sancționarea disciplinară a colegilor lor, precum și în administrarea beneficiilor acordate, cum ar fi programele de locuințe la preț preferențial, este imperativ ca membrii înșiși să fi demonstrat cel mai înalt nivel de integritate financiară și etică, astfel încât să se poată aștepta ca, în poziția lor de lideri, să promoveze standarde înalte atât pentru ei înșiși, cât și pentru ceilalți.

Reieșind din faptul că membrii Consiliului Superior al Magistraturii au obligația să respecte cele mai înalte standarde etice, aceștia trebuie să demonstreze societății că sunt integri, să adopte un comportament ce nu provoacă îndoieli și să nu admită aparența unor posibile dubii de integritate. Or, integritatea semnifică însușirea de a fi integru, de a fi cinstit, de a da dovadă de probitate. Integritatea este absolută și nu are diferite grade de gravitate.

Integritatea, ca principiu etic, are ca reper modul în care ceilalți percep comportamentul judecătorilor, procurorilor, membrilor Consiliilor Superioare ale Magistraturii și Procuraturii, precum și a organelor specializate ale acestora, ca fiind conform cu etica și comandamentele morale recunoscute de societate ca fiind cele mai înalte standarde pentru o persoană ce deține o funcție publică esențială pentru societate, precum și modul în care o persoană înțelege să se manifeste în societate. Prin urmare, judecătorii, procurorii, membrii Consiliilor Superioare ale Magistraturii și Procuraturii, precum și a organelor specializate ale acestora trebuie să își îndeplinească obligațiile cu integritate, în interesul justiției și societății, ceea ce implică obligații atât în viața profesională, cât și personală.

Continuând șirul logic al ipotezelor sale, Completul de judecată special apreciază ca fiind lipsită de suport poziția reclamantei precum că, în cadrul procesului de evaluare reluată, Comisia de evaluare nu a respectat principiul *res judicata* și a încălcat prevederile art. 120 din Constituția Republicii Moldova, deoarece nu a ținut cont de constatările Curții Supreme de Justiție reținute în decizia din 01 august 2023.

Completul de judecată special consideră aceste argumente ale reclamantei ca fiind manipulative, or, în cadrul evaluării reluate a candidatei Tatiana Chiriac, Comisia de evaluare a administrat probe noi în baza cărora și-a format opinia și care nu au fost cercetate în cadrul primului proces judiciar, respectiv, cărora Curtea Supremă de Justiție nu le-a dat apreciere în decizia din 01 august 2023.

Potrivit art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26/2022, în vigoare la moment, la examinarea cererii de contestare a deciziei Comisiei de evaluare, Completul de

judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție poate adopta una dintre următoarele decizii:

a) respingerea cererii de contestare;

b) admiterea cererii de contestare și dispunerea reevaluării candidaților care nu au promovat evaluarea, dacă constată că, în cadrul procedurii de evaluare, Comisia de evaluare a admis unele erori procedurale grave, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, și că există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat.

Deși reclamanta, făcând trimitere la art. 206 din Codul administrativ, încearcă să argumenteze că Comisia independentă de evaluare era obligată în urma deciziei din 01 august 2023 să adopte o hotărâre favorabilă de promovare, această alegație nu are o acoperire legală.

Legea nr. 26/2022, care e una specială, foarte clar evidențiază împuternicirile instanței de judecată: fie respinge contestația, fie o admite și dispune o reevaluare. Eventuala soluție de obligare a Comisiei de a adopta o decizie favorabilă contravine spiritului Legii nr. 26/2022.

De fapt, această procedură, după felul cum e reglementată în Legea nr. 26/2022, este similară situației când se contestă la judecătorul de instrucție o eventuală ordonanță a procurorului (de refuz în pornirea urmăririi penale, de clasare a urmăririi penale, de scoatere de sub urmărire etc). În caz că judecătorul de instrucție admite contestația, el remite materialele pentru un control suplimentar și luarea unei decizii, fără a da indicație procurorului ce anume decizie să fie adoptată. După cum arată practica, în majoritatea cazurilor, efectuând un control suplimentar, inclusiv și ținând cont de constatările judecătorului de instrucție, oricum de către procurori se adoptă decizii similare. Însă, aceasta nu este ca interpretat ca o încălcare a principiului *res judicata*. Deoarece după cum a statuat Comisia independentă de evaluare „*caracterul obligatoriu netăgăduit al argumentelor și concluziilor conținute în Decizia CSJ, nu obligă însă Comisia să emită, în cadrul reevaluării, o decizie de promovare a reclamantei, odată ce cumulul de fapte (circumstanțe) rezultat din probele noi, acumulate în cadrul reevaluării, este diferit și, în mod natural, mai avansat, decât cel inițial, din cadrul evaluării inițiale. Este esențial însă ca Comisia să argumenteze soluția aleasă, cu referire precisă la faptele examinate și concluziile rezultate, fapt care s-a făcut în mod plenar în Decizie.*”.

Astfel, Completul de judecată special opinează că, probele administrate suplimentar de către Comisia de evaluare la etapa evaluării reluate a candidatei Tatiana Chiriac, răstoarnă concluziile Curții Supreme de Justiție reținute în decizia din 01 august 2023 în privința problemei cu privire la valoarea subestimată a automobilului Honda CR-V, a./f. 2011 și utilizarea, la vânzarea acestuia, a unor acte care nu au fost întocmite în condițiile legii și care au implicat un abuz de serviciu din partea soțului candidatei. Ba mai mult ca atât, aceste probe administrate suplimentar confirmă dubiile serioase ale Comisiei de evaluare cu privire la respectarea de către candidata Tatiana Chiriac a criteriilor de integritate etică și financiară, și fortifică concluzia că aceasta nu corespunde acestor criterii, conform art. 8 alin. (2) lit. a) și c), alin. (5) lit. b) și c) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022.

În această ordine de idei, Completul de judecată special observă că, în cazul din speță, atât în cadrul procedurii de evaluare reluată, cât și în cadrul procedurii judiciare, inclusiv în cererea de chemare în judecată, reclamanta Tatiana Chiriac nu a înlăturat dubiile apărute în privința problemei cu privire la respectarea de către candidată a criteriilor de integritate etică și financiară, manifestată prin valoarea subestimată a automobilului Honda CR-V, a./f. 2011 și utilizarea, la vânzarea acestuia, a unor acte care nu au fost întocmite în condițiile legii și care au implicat un abuz de serviciu din partea soțului candidatei.

Generalizând ipotezele descrise supra, Completul de judecată special concluzionează că, din argumentele reclamantei, prezentate în fața instanței de judecată, nu se constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării sale în fața Comisiei de evaluare și care ar justifica reluarea procedurii de evaluare a candidatei, nefiind înlăturate dubiile serioase formulate de Comisia de evaluare (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatei cu criteriul de integritate etică și financiară, conform art. 8 alin. (2) lit. a) și c) și alin. (5) lit. b) și c) din Legea nr. 26/2022, cu referire la valoarea subestimată a automobilului Honda CR-V, a./f. 2011 și utilizarea, la vânzarea acestuia, a unor acte care nu au fost întocmite în condițiile legii și care au implicat un abuz de serviciu.

Ce ține de afirmația reclamantei că a fost supusă unui tratament diferențiat în raport cu alți candidați care au fost evaluați pozitiv în situații similare, Completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție constată că aceasta nu a fost probată. Astfel, instanței nu i-au fost relevate acele situații comparabile și care ar fi identice sau aproape identice situației reclamantei, pentru a fi supuse analizei dacă într-adevăr așa s-a procedat. Astfel, se deduce că sunt absolut neîntemeiate alegațiile reclamantei, precum că Comisia și-ar fi exercitat discreția sa în mod diferit.

Cumulul ipotezelor descrise supra conving instanța de judecată că, la caz, nu se constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea Tatiana Chiriac, candidată la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii, a evaluării în fața Comisiei de evaluare și care ar justifica reluarea procedurii de evaluare a candidatei, nefiind înlăturate dubiile serioase formulate de Comisia de evaluare (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatei cu criteriul de integritate etică și financiară, conform art. 8 alin. (2) lit. a) și c) și alin. (5) lit. b) și c) din Legea nr. 26/2022.

Ținând cont de cele reținute supra, Completul de judecată special relevă că, în litigiu dedus judecării, nu se regăsesc temeiuri legale de a anula decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 6 din 29 decembrie 2023 cu privire la evaluarea reluată a Tatiane Chiriac, candidată la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii.

Or, actul administrativ supus controlului judiciar este emis conform prevederilor legii, nefiind constatată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidată, iar în cadrul procedurii de evaluare și evaluare reluată nu au fost admise erori procedurale grave de către Comisia de evaluare, care să afecteze caracterul echitabil al procedurii de evaluare, astfel că

cererea de contestare depusă de Tatiana Chiriac este neîntemeiată și urmează a fi respinsă.

În conformitate cu art. 14 alin. (6), alin. (8) lit. a), alin. (9) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, Completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

decide:

Se respinge cererea de contestare depusă de Tatiana Chiriac împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, privind anularea deciziei nr. 6 din 29 decembrie 2023 cu privire la evaluarea reluată a Tatiane Chiriac, candidată la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului de către Comisie.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Ion Malanciuc

judecătorii

Aliona Donos

Oxana Parfeni